

Stanisław KOZIEJ

**BEZPIECZEŃSTWO
MIĘDZY Narodowe
CZ.II**

**Współczesne
i przyszłe
środowisko
bezpieczeństwa**

www.koziej.pl

[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)

**POZIMNOWOJENNE
MEGATRENDY I TENDENCJE
ZMIAN
ŚRODOWISKA BEZPIECZEŃSTWA**

Współczesne środowisko bezpieczeństwa

- **Globalizacja**
- **Rewolucja informacyjna**
- **Asymetryzacja polityczna
(rozpad świata
dwubiegunowego, ścieranie
się cywilizacji)**
- **Hybrydowość zagrożeń
(koniec ery pozimnowojennej)**

Globalizacja

- **Globalizacja** – to obiektywny proces zastępowania autonomiczności podmiotów (osób, społeczności, państw, organizacji itp.) ich integracją w skali globalnej, to proces przechodzenia od podziału do integralności globalnej, od luźnego zbioru elementów do całościowego systemu światowego
  - **informacja** siłą napędową globalizacji
  - **wizja „globalnej wioski”?**

Istota globalizacji bezpieczeństwa

- **zjawiska i procesy bezpieczeństwa dotyczące całej ludzkości, obejmujące w różny sposób całą kulę ziemską, angażujące decydujących graczy na arenie światowej i większość innych podmiotów (w tym organizacji) międzynarodowych**
- **kontekst obiektywny i celowościowy**

Geneza i ewolucja

- epoka „**wielkich odkrywców**” i okrażenie kuli ziemskiej (Magellan) - geneza praktycznej globalizacji
- **Imperium brytyjskie** - pierwiastki bezpieczeństwa globalnego
- **Wojny światowe** - praktyczny wyraz problemów bezpieczeństwa globalnego

Rewolucja informacyjna

- **Zbieranie informacji (wywiad, media, internet) - sensory**
- **Przetwarzanie (analiza, ocena, wytwarzanie wiedzy) informacji - komputery**
- **Przesyłanie informacji (łączność, media, opinia publiczna) – środki komunikacji**
- **Operacje informacyjne i ochrona informacji (dywersja, maskowanie, zakłócanie, fortel, propaganda, trolling, niszczenie środków informacyjnych, obrona itp.) – środki kierowania i walki informacyjnej**

Asymetryzacja polityczna: rozpad świata dwubiegunowego

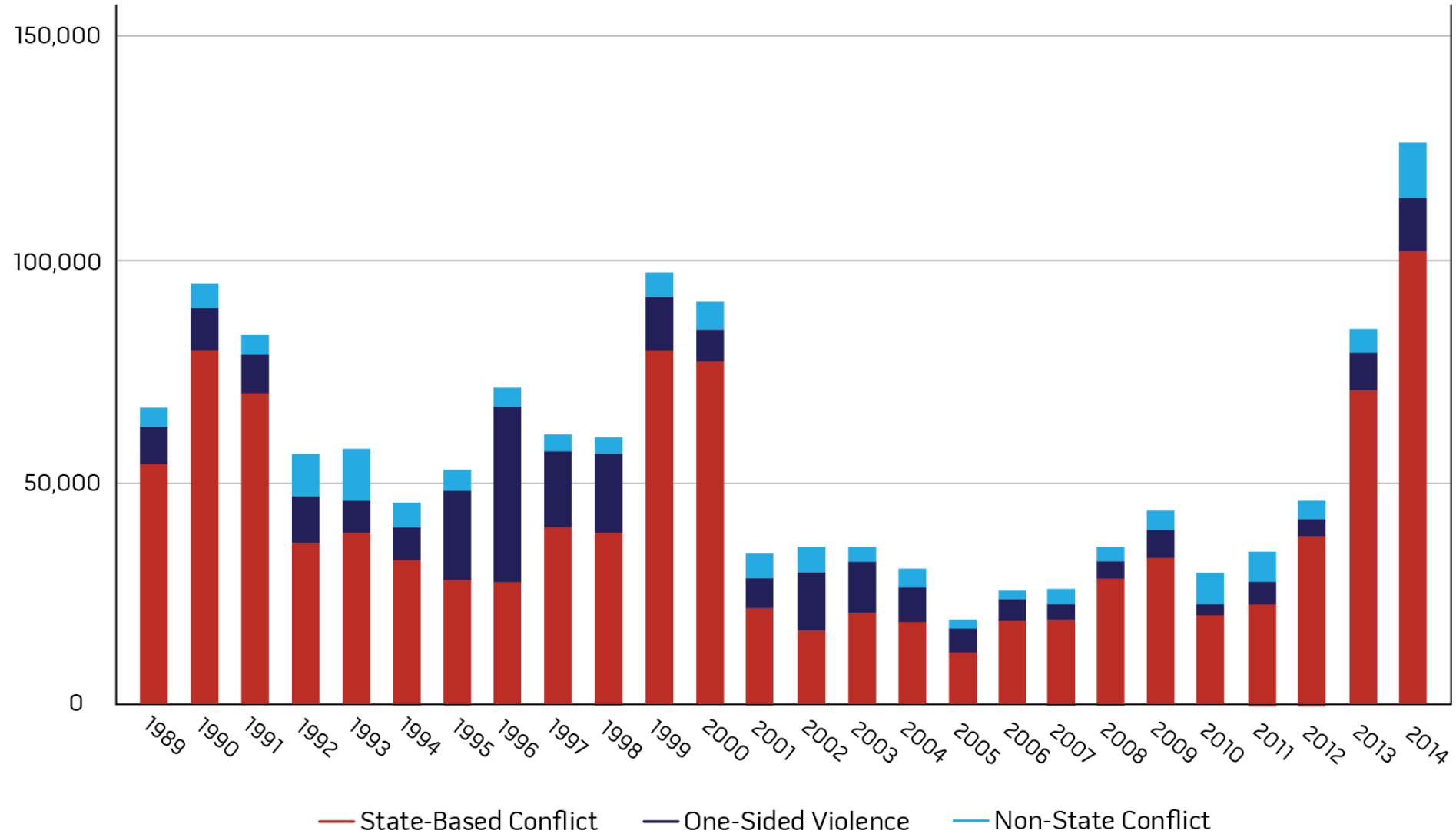
- **Światowa zimna wojna: przedłużenie II wojny światowej**
- **Potencjał militarny ZSRR i ekspansja ideologiczna komunizmu**
- **Bloki wojskowe: NATO i UW**
- **Broń jądrowa i wyścig zbrojeń**
- **Załamanie się systemu radzieckiego pod ciężarem wyścigu zbrojeń**
- **Rozpad systemu dwublokowego**

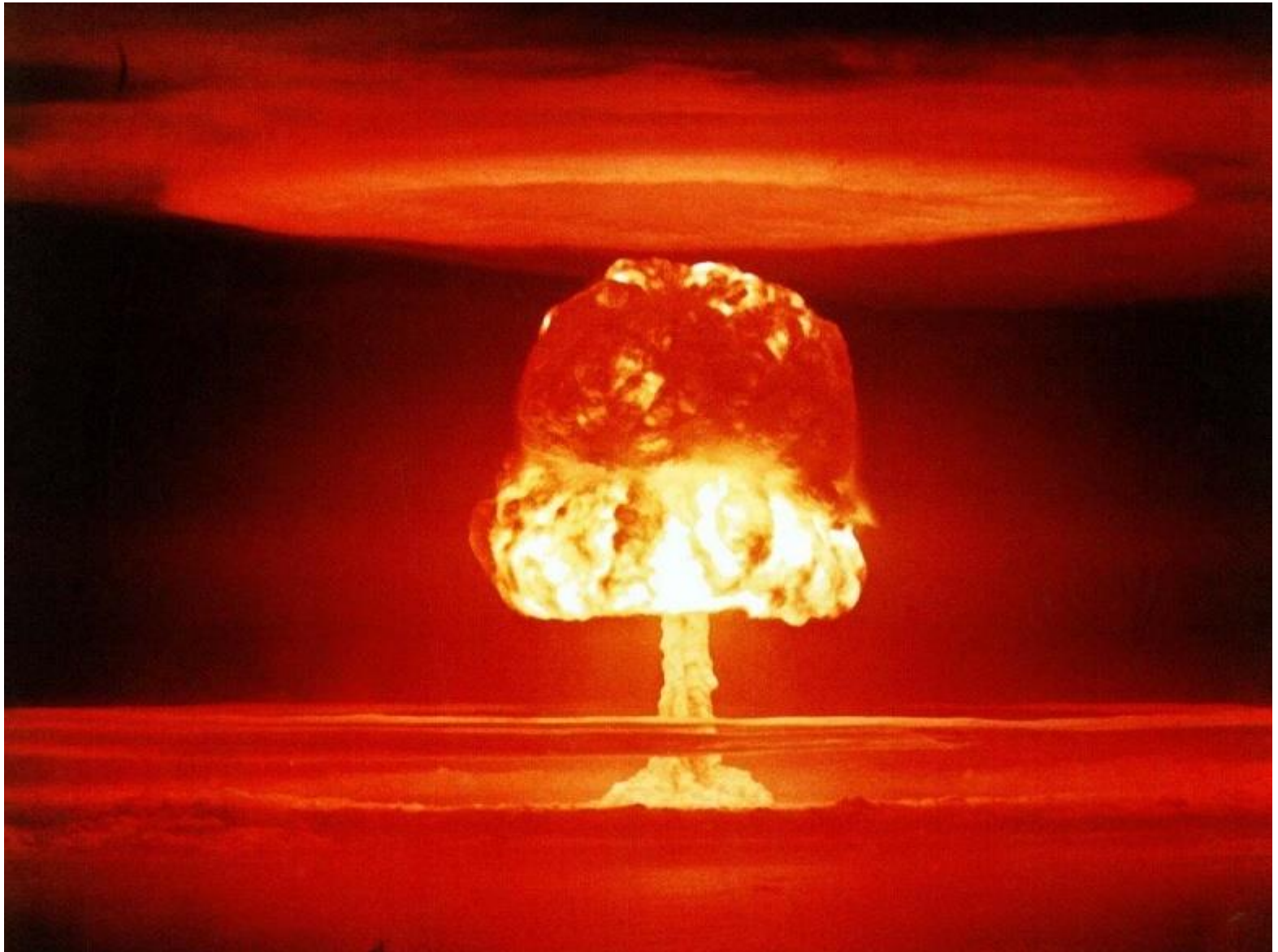

Era pozimnowojenna

- **Od konfrontacji do współpracy: zmiana NATO**
- **USA jako hegemon**
- **Przestrzeń poradziecka**
- **Bałkany**
- **Terroryzm**
- **Reset USA – Rosja**

Trends in Fatalities

Postklasyczna era nuklearna

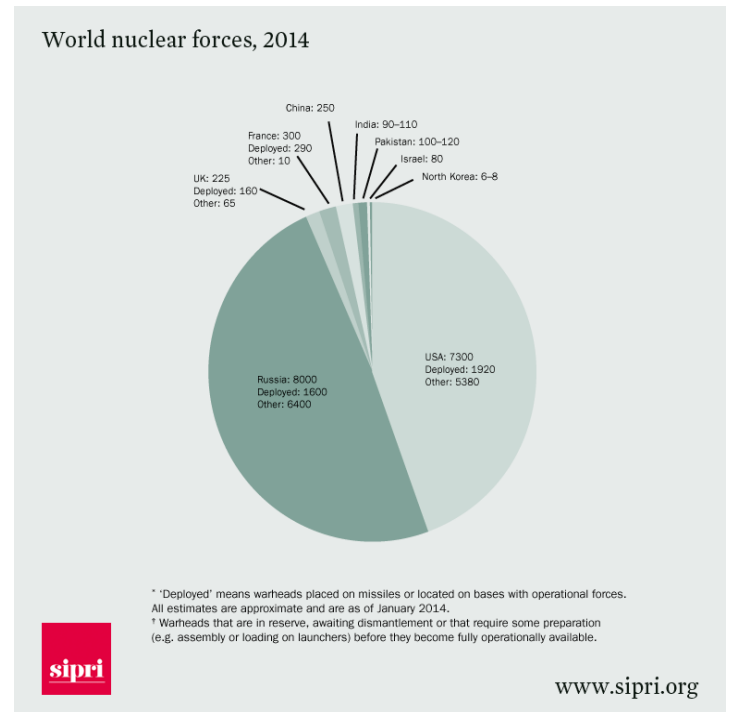
- **zimna wojna – klasyczne, symetryczne odstraszanie**
- **prolifracja – nowi, asymetryczni dysponenci: państwa niepewne i struktury niepaństwowe**
- **Asymetryczność roli: broń ostateczna (używana z konieczności, strategia odstraszania) – broń pierwszego użycia (używana z wyboru, strategia szantażu)**
- **bezpieczeństwo utrzymywania broni jądrowej (dostęp fizyczny i informacyjny)**
- **duże prawdopodobieństwo użycia broni nuklearnej – nowa jakość**
- **Obrona przeciwrakietowa – jako reakcja**

Country	Deployed warheads*	Other warheads	Total 2015	Total 2014
USA	2080	5180	7260	7300
Russia	1780	5720	7500	8000
UK	150	65	215	225
France	290	10	300	300
China		260	260	250
India		90-110	90-110	90-110
Pakistan		100-120	100-120	100-120
Israel		80	80	80
North Korea	..	..	6-8	6-8
Total	4300	11 545	15 850	16 350

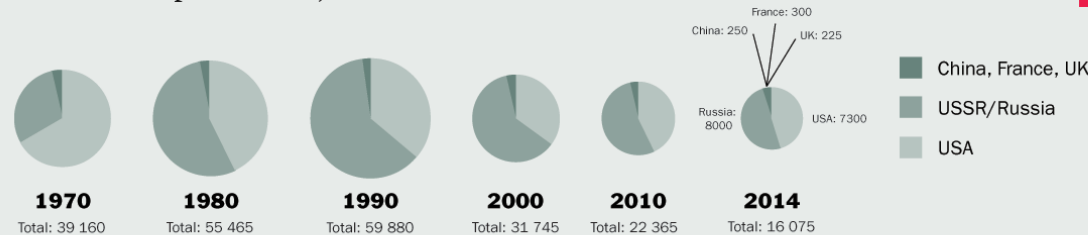
Source: SIPRI Yearbook 2015

World nuclear forces, 2015

* "Deployed" means warheads placed on missiles or located on bases with operational forces.

Nuclear forces of the 5 legally recognized nuclear-weapon states*, 1970–2014

* As defined by the 1968 Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (Non-Proliferation Treaty, NPT)

www.sipri.org

Konsekwencje globalizacji, informatyzacji i asymetryzacji dla pozimnowojennego środowiska bezpieczeństwa (1)

- Zwiększają **szanse** współdziałania międzynarodowego na polu bezpieczeństwa
- Rodzą dodatkowe **wyzwania** mobilizujące do wysiłków na rzecz bezpieczeństwa
- Stwarzają dodatkowe **ryzyka** związane z szerszą aktywnością zewnętrzną

Konsekwencje globalizacji, informatyzacji i asymetryzacji dla pozimnowojennego środowiska bezpieczeństwa (2)

- **Zmniejszają groźbę wojny globalnej**
- **Umieędzynarodawiają konflikty i kryzysy wewnętrzne i lokalne**
- **Globalizują plagi społeczne – np. AIDS, przestępczość, terroryzm**
- **Rodzą jakościowo nowe zagrożenia informacyjne (np. cyberterroryzm)**

Konsekwencje globalizacji, informatyzacji i asymetryzacji dla pozimnowojennego środowiska bezpieczeństwa (3)

- **Zwiększają rolę podmiotów niepaństwowych (NGO, grupy terrorystyczne)**
- **Zwiększają rolę opinii publicznej w rozstrzyganiu kwestii bezpieczeństwa**
(dobrze to czy źle?)

Nowe zjawiska i tendencje w sferze bezpieczeństwa (1)

■ Dezintegracja i degeneracja klasycznych struktur:

- państwa upadłe: asymetryczne zagrożenia słabością

- państwa zbójeckie: asymetryczne zagrożenia pirackim podejściem do reguł życia międzynarodowego

■ Negatywne skutki rozwoju, dobrobytu i demokracji (zagrożenia środowiska naturalnego, postęp a dewiacje społeczne, przestępczość, katastrofy infrastrukturalne)

Nowe zjawiska i tendencje w sferze bezpieczeństwa (2)

- **Ewolucja tradycyjnych konfliktów i kryzysów:**
  - **tradycyjne konflikty międzynarodowe – globalny(?), regionalne (np. Rosja – Ukraina)**
  - **międzynarodowy kontekst kryzysów wewnętrznych: naruszanie praw człowieka a zasada suwerenności państw**
  - **wojna z terroryzmem jako asymetryczna wojna światowa?**

Synteza pozimnowojennych zmian środowiska bezpieczeństwa

- **Globalizacja i rewolucja informacyjna -
środowisko GLOBINFO** – zglobalizowane i
uinformacyjnione, **sieciowe**
- **Rewolucja polityczna – asymetryzacja
środowiska - rozpad symetrycznego świata
dwubiegunowego i erupcja asymetrycznych
relacji bezpieczeństwa nuklearnego i
konwencjonalnego**
- **Rewolucja strukturalna - podmioty
niepaństwowe, państwa problemowe
(zbójce i upadłe), mocarstwa „wschodzące”**

**KONIEC
ERY POZIMNOWOJENNEJ**

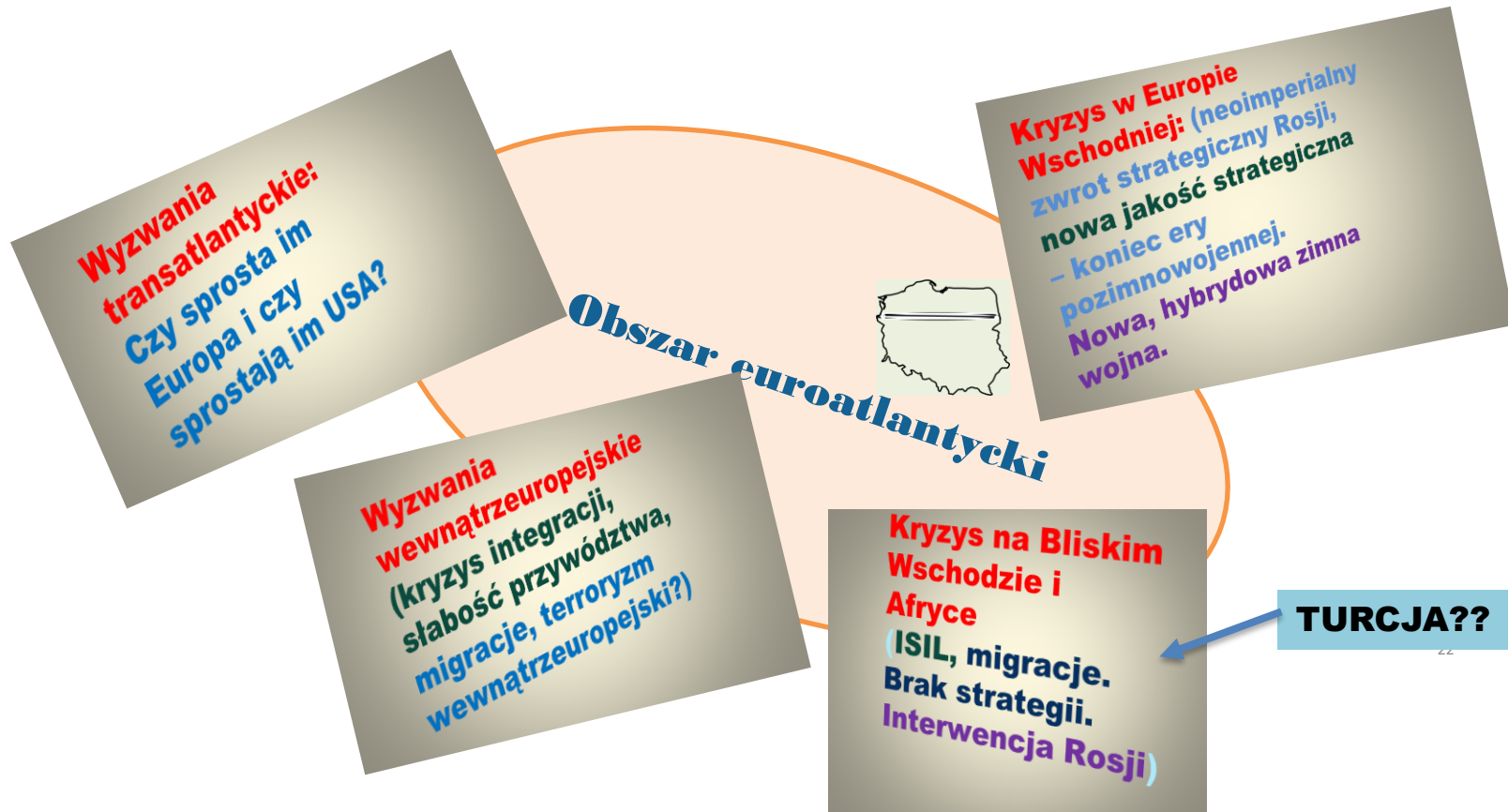
**i
NOWA, HYBRYDOWA
ZIMNA WOJNA?**

Zmiana strategiczna

- **Główny czynnik strategiczny: konfrontacyjna polityka Rosji**
- **Koniec ery pozimnowojennej (kooperacyjnej) w stosunkach bezpieczeństwa**
- **Rozpoczyna się nowy, neozimnowojenny ład międzynarodowy**

HYBRYDOWA ZIMNA WOJNA

CZTERY OGNISKA **WYZWAŃ I ZAGROŻEŃ** W OBSZARZE EUROATLANTYCKIM

Rosja – spadek po ZSRR

- **Jelcyn – poszukiwanie miejsca w nowym porządku strategicznym w latach 90.**
- **Putin/Miedwiediew – kurs na imperium; odrzucenie oferty współpracy ze strony Zachodu**
- **Problem strefy wpływów: Europa Środkowo-Wschodnia**

STRATEGICZNY ZWROT ROSJI

- **Od wystąpienia W. Putina w Monachium (2007r.) po nową doktrynę militarną (2014 r.) i strategię bezpieczeństwa narodowego (2015 r.)**
- **Strategia sankcjonuje i utrwała antyzachodni kurs Rosji (USA, NATO, UE - wyłącznie jako zagrożenia)**
- **Kraje poradzieckie jako strefa wpływów, ich ograniczona suwerenność, możliwość użycia siły przeciwko nim (presja polityczno-strategiczna)**

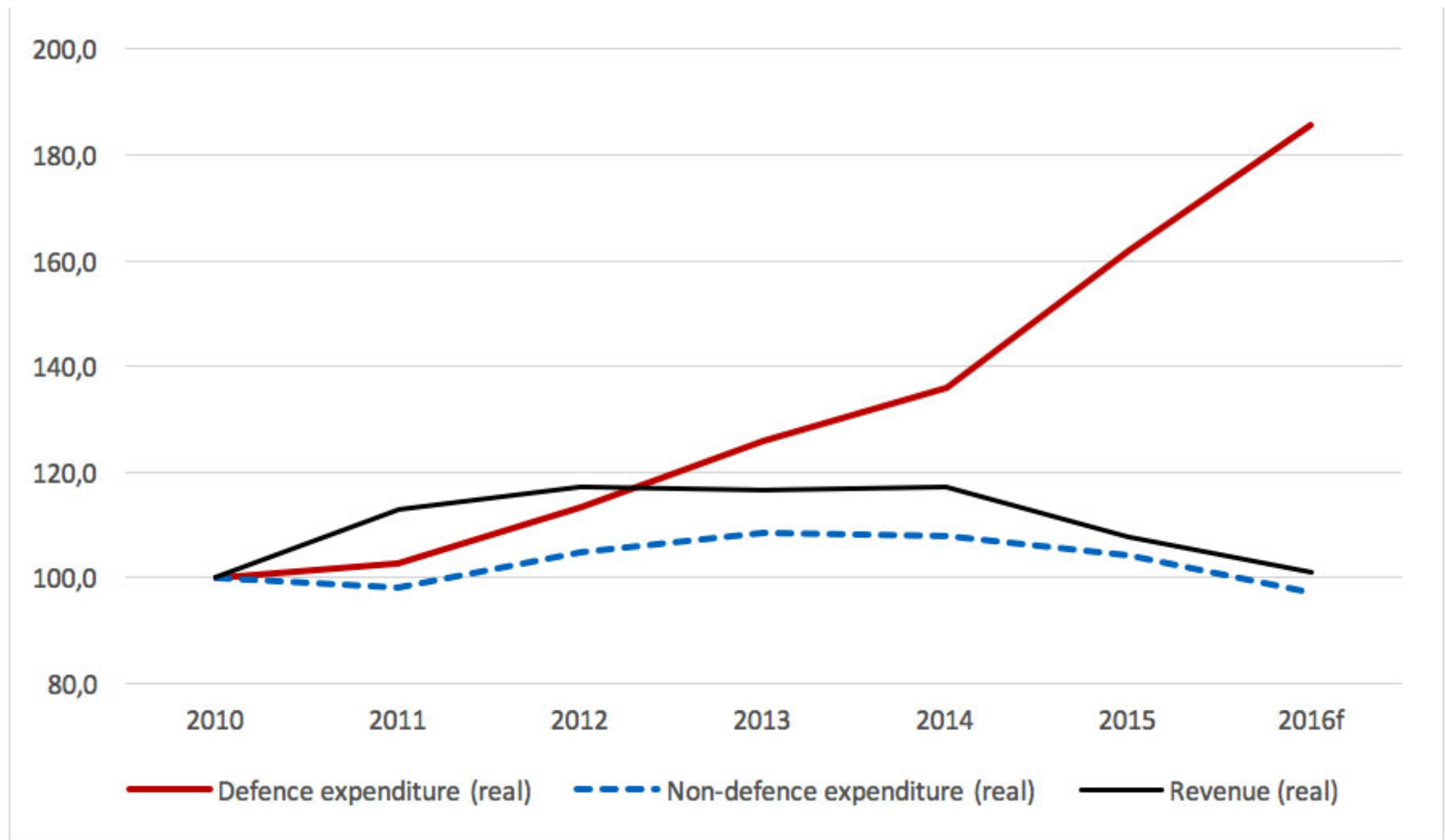

Rosyjska praktyka strategiczna

- **Wojna z Gruzją/2008 i kryzys gazowy/2009 r. – pierwsze testy (zbrojny i ekonomiczny) polityki neoimperialnej**
- **Wojna z Ukrainą – rzucenie wyzwania Zachodowi: koniec ery pozimnowojennej**
- **Interwencja w Syrii - wyzwanie ponadregionalne**

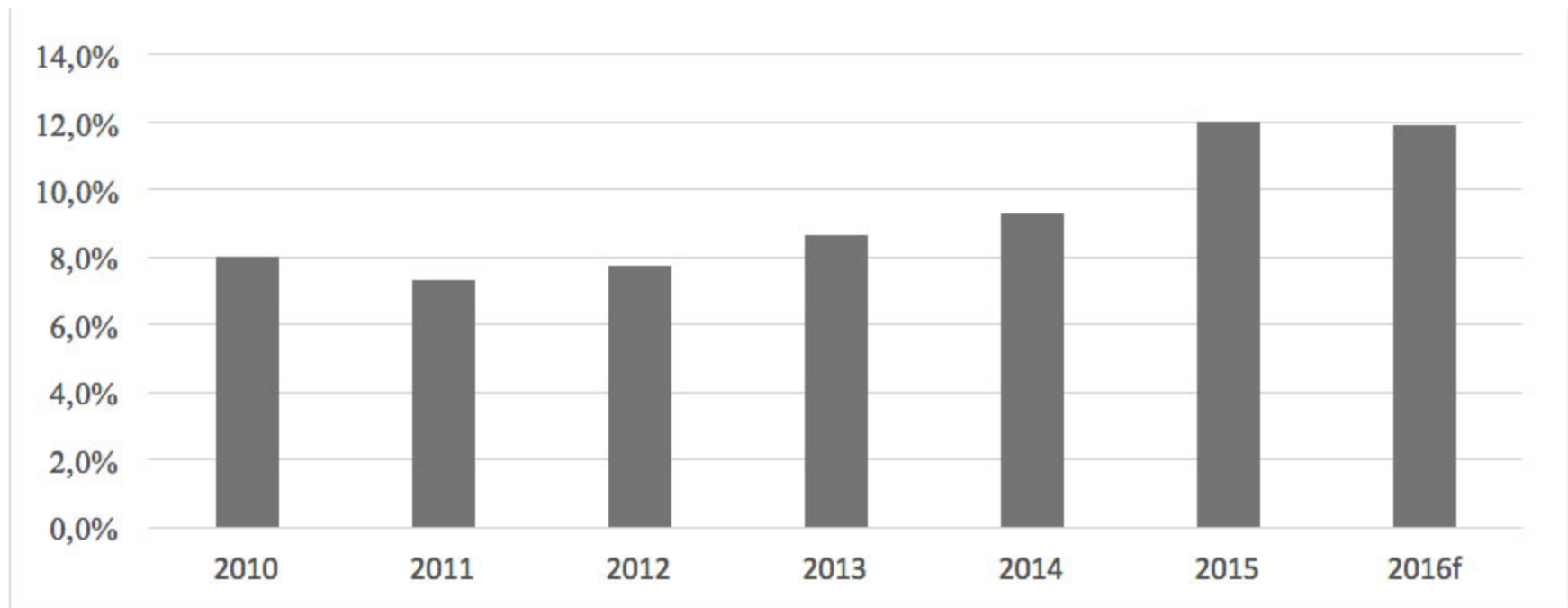
Rosyjskie wydatki obronne na tle dochodu narodowego

Graph 1: Evolution of defence spending, non-defence spending, and total government revenue, at constant prices (2010=100)

Wydatki obronne Rosji jako część dochodu narodowego

Graph 2: Defence spending as a share of total revenue of general government

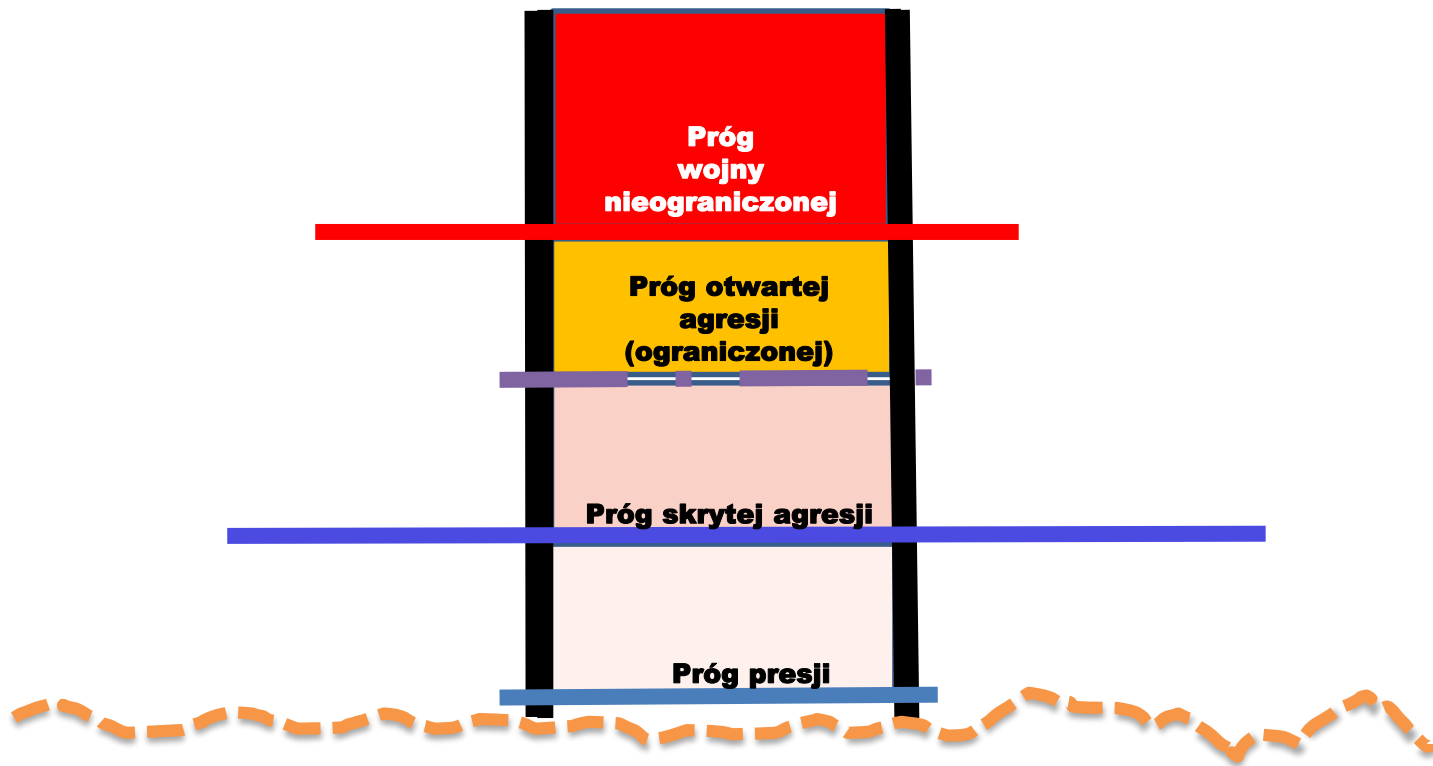
ZAGROŻENIA WOJENNE W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY

WPROWADZENIE

- **WOJNY NIE SĄ TYLKO PO TO, ABY JE PROWADZIĆ!!!**
Są także instrumentem zimnowojennej konfrontacji politycznej: służą do straszenia/odstraszenia, szantażu/deszantażu
- **W czasach konfrontacji zimnowojennej XX w. (I światowa zimna wojna) główną rolę odgrywało zagrożenie globalną wojną nuklearną**
- **Okres pozimnowojenny – to przede wszystkim próby Zachodu budowania kooperatywnego systemu bezpieczeństwa wspólnie z Rosją**
- **Po rosyjskiej aneksji Krymu i interwencji na wschodniej Ukrainie zakończyła się era pozimnowojenna w stosunkach bezpieczeństwa Rosja-Zachód**
- **Rozpoczęła się nowa, hybrydowa zimna wojna – czyli ponowna konfrontacja polityczna między Rosją i Zachodem z groźbą użycia środków przemocy zbrojnej (włącznie z bronią nuklearną) w tle, ale już z bardziej zróżnicowanymi i ograniczonymi formami tych zagrożeń**

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *progi (szczeble) agresji*

Progi agresji

RODZAJE ZAGROZEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *rodzaj i skala przemocy*

Konfrontacja neozimnowojenna
Presja
Agresja

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Na pełną
skalę

**Próg
wojny
nieograniczonej**

Ograniczona

**Próg otwartej
agresji
(ograniczonej)**

Skryta

Próg skrytej agresji

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *presja polityczno-militarna*

Konfrontacja neozimnowojenna

Presja Agresja:

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

Próg wojny nieograniczonej

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Próg skrytej agresji

Próg presji

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja skryta*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Konfrontacja neozimnowojenna

Presja
Agresja:

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

- Agresja poniżej progu wojny**
- wszystkie elementy presji oraz plus:
  - operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg wojny nieograniczonej

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Sytuacja trudnokosensusowa
Próg skrytej agresji

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja ograniczona*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Konfrontacja neozimnowojenna

Presja
Agresja

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

- Agresja ograniczona**
- wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus: otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)

- Agresja poniżej progu wojny**
- wszystkie elementy presji oraz plus: operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg wojny nieograniczonej

Deeskalacja nuklearna
Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Sytuacja trudnokosensusowa
Próg skrytej agresji

Próg presji

Taktyczna broń jądrowa w Europie

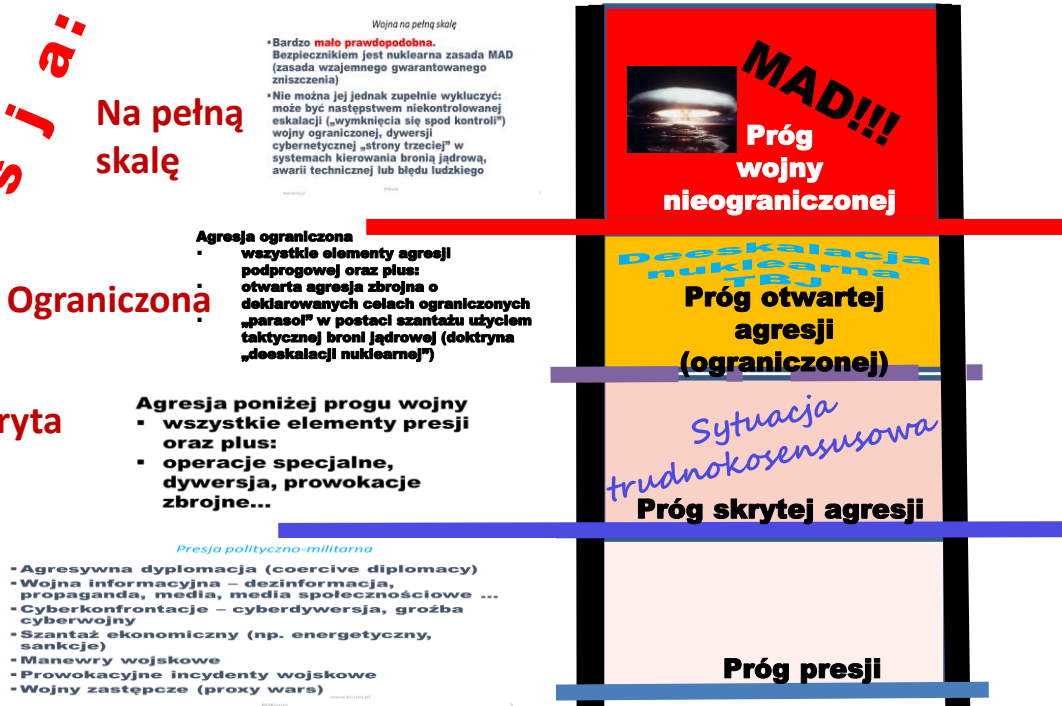
- **Możliwe opcje co do przyszłości TBJ w Europie:**
  - **Kontynuacja:** brak woli do zmiany; korzystny dla Rosji
  - **Redukcja:** wycofanie TBJ z Europy, redukcja ilościowa, likwidacja
  - **Eskalacja:** wzmocnienie polityki deklaratywnej NATO, modernizacja TBJ, poszerzenie „nuclear sharing”

Konfrontacja neozimnowojenna
Presja
Agresja
Skryta
Ograniczona
Na pełną skalę

RODZAJE ZAGROZEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *agresja na pełną skalę*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *rodzaje konfliktu*

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Rodzaje konfliktu

Wojna na pełną skalę

- Bardzo **mala prawdopodobna**. Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
- Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknięcia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

MAD!!!

Próg wojny nieograniczonej

Na pełną skalę

Na pełną skalę

Agresja ograniczona

- **wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus: otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)**

Deeskalacja nuklearna

Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Ograniczona

Ograniczona

Agresja poniżej progu wojny

- **wszystkie elementy presji oraz plus:**
- **operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...**

Sytuacja trudnokosensusowa

Próg skrytej agresji

Skryta

Skryta

Presja polityczno-militarna

- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg presji

Kryzys

Agresja:
Presja

Wojna:

Konfrontacja neozimnowojenna

Kooperacja pozimnowojenna

RODZAJE ZAGROŻEŃ WOJENNYCH W WARUNKACH HYBRYDOWEJ ZIMNEJ WOJNY – *główna treść konfliktu*

Konfrontacja neozimnowojenna

Rodzaj i skala przemocy

Progi agresji

Rodzaje konfliktu

Główna treść konfliktu

Presja
Agresja
Agressja

Wojna

Kryzys

Reagowanie kryzysowe

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

Na pełną skalę

Ograniczona

Skryta

ZAGŁADA TOTALNA
ODSTRASZANIE NUKLEARNE
Kontrola eskalacji
ODSTRASZANIE KONWENCJONALNE

Wojna na pełną skalę

- Bardzo **mala prawdopodobna**. Bezpiecznikiem jest nuklearna zasada MAD (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)
- Nie można jej jednak zupełnie wykluczyć: może być następstwem niekontrolowanej eskalacji („wymknienia się spod kontroli”) wojny ograniczonej, dywersji cybernetycznej „strony trzeciej” w systemach kierowania bronią jądrową, awarii technicznej lub błędu ludzkiego

MAD!!!
Próg wojny nieograniczonej

Agresja ograniczona

- **wszystkie elementy agresji podprogowej oraz plus: otwarta agresja zbrojna o deklarowanych celach ograniczonych „parasol” w postaci szantażu użyciem taktycznej broni jądrowej (doktryna „deeskalacji nuklearnej”)**

Deeskalacja nuklearna
Próg otwartej agresji (ograniczonej)

Agresja poniżej progu wojny

- **wszystkie elementy presji oraz plus:**
- **operacje specjalne, dywersja, prowokacje zbrojne...**

Sytuacja trudnokosensusowa
Próg skrytej agresji

Presja polityczno-militarna

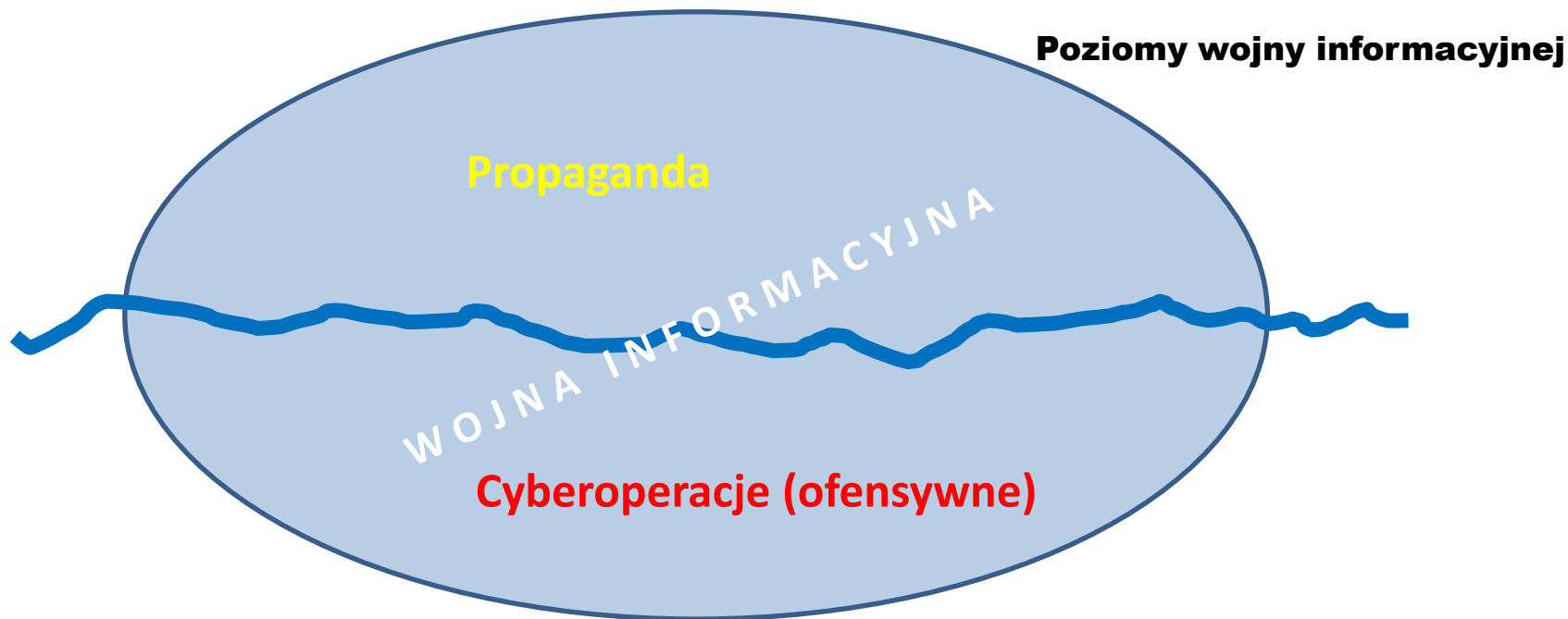
- Agresywna dyplomacja (coercive diplomacy)
- Wojna informacyjna – dezinformacja, propaganda, media, media społecznościowe ...
- Cyberkonfrontacje – cyberdywersja, groźba cyberwojny
- Szantaż ekonomiczny (np. energetyczny, sankcje)
- Manewry wojskowe
- Prowokacyjne incydenty wojskowe
- Wojny zastępcze (proxy wars)

Próg presji

Kooperacja pozimnowojenna

Nowa jakość środowiska bezpieczeństwa: hybrydowa zimna wojna

- **Koniec ery pozimnowojennej**
- **Presja: informacyjna/ekonomiczna**

- **Agresja poniżej progu otwartej wojny**

SYNTEZA

- **WOJNA NIE JEST TYLKO PO TO, ABY JĄ PROWADZIĆ. MOŻE BYĆ TAKŻE I JEST (jej groźba!) INSTRUMENTEM ZIMNOWOJENNEJ KONFRONTACJI POLITYCZNEJ**
- **Nowa, hybrydowa zimna wojna w relacjach Rosji z Zachodem charakteryzuje się bardziej niż ta z XX wieku zróżnicowanymi zagrożeniami wojennymi**
- **Presja neozimnowojenna wzbogacona została przede wszystkim o działania w cyberprzestrzeni**
- **Szczególnie niebezpieczna w warunkach hybrydowej zimnej wojny jest groźba agresji skrytej (podprogowej), stwarzającej sytuacje trudnokonsensusowe dla NATO/UE oraz agresji ograniczonej, pod parasolem rosyjskiej doktryny tzw. „deeskalacji nuklearnej” przy pomocy taktycznej broni jądrowej**
- **Znalezienie odpowiedzi na te zwłaszcza zagrożenia jest warunkiem skuteczności NATO/UE oraz stabilności stosunków bezpieczeństwa w relacjach Rosja-Zachód**

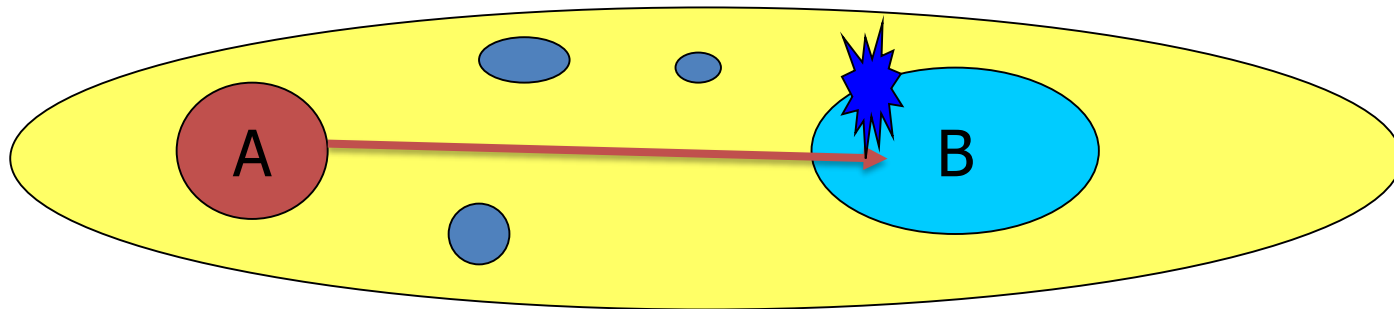
ZAGROŻENIA TRANSNARODOWE (niepaństwowe)

Istota terroryzmu

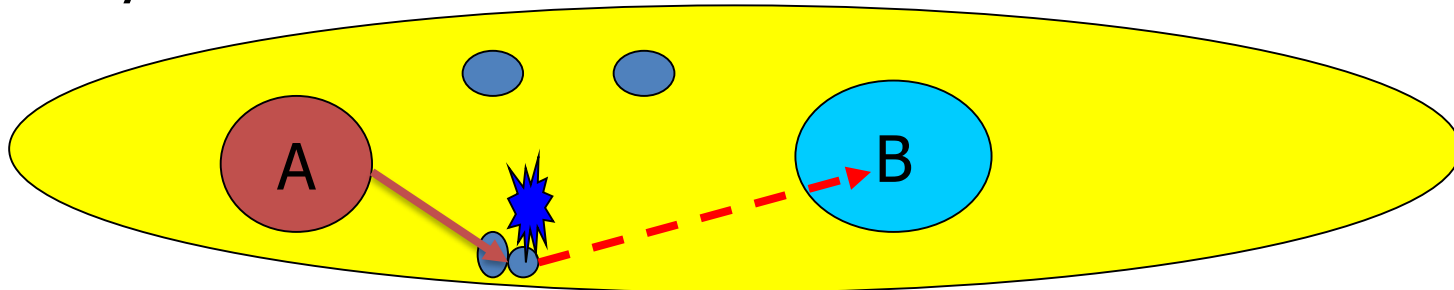
Celowe (*świadomie zamierzone*) i spektakularne atakowanie niewinnych, postronnych osób dla pośredniego (asymetrycznego, poprzez opinię publiczną) oddziaływania na przeciwnika politycznego lub ideologicznego

Istota terroryzmu

Walka – atakowanie przeciwnika

Terroryzm – atakowanie otoczenia

Trudności definicyjne

- **Terroryzm a klasyczna walka zbrojna, walka narodowowyzwoleńcza**
- **Polska partyzantka w II wojnie światowej**
- **Czeczenia**
- **Irak, Afganistan, Państwo Islamskie, terroryzm wewnątrz europejski**

Nowa jakość terroryzmu

- **globalizacja i uinformacyjnienie – globalna sieć terrorystyczna**
- **prolifерacja fundamentalizmu i radykalizmu – terroryzm islamski, dżihadyzm?**
- **taktyka terroryzmu samobójczego**
- **terroryzm masowego rażenia: superterroryzm**
- **globalna sieć terrorystyczna – nowe, asymetryczne mocarstwo światowe ery informacyjnej?**

Organizacje Al-Kaidy

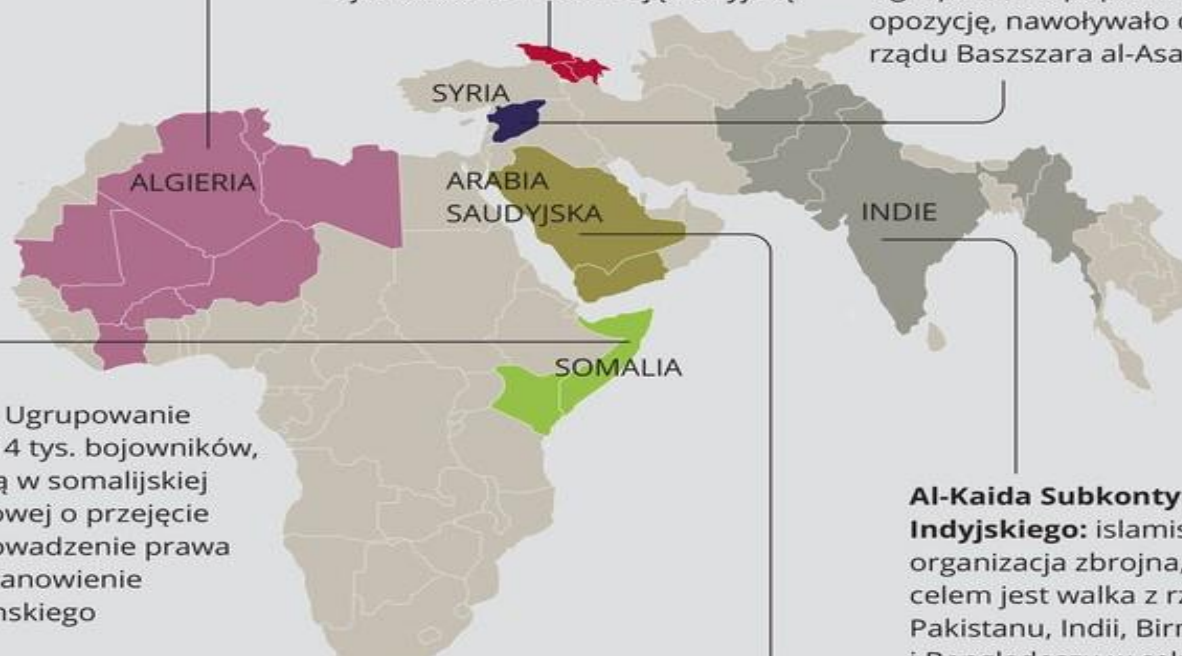
Al-Kaida Islamskiego

Maghreb: filia w afrykańskim Maghrebie i Sahelu wywodząca się z Salafickiej Grupy Modlitwy i Walki

Emirat Kaukaski: islamskie państwo proklamowane w 2007 przez prezydenta Iczkerii Doku Umarowa. Został uznany za organizację terrorystyczną przez Stany Zjednoczone i Federację Rosyjską

Front Obrony Ludności Lewantu:

paramilitarna grupa zbrojna islamistów będąca siatką Al-Kaidy w Syrii, powstała podczas tamtejszej wojny domowej pod koniec 2011. Ugrupowanie poparło syryjską opozycję, nawoływało do obalenia rządu Baszszara al-Asada

Asz-Szabab: Ugrupowanie liczy ponad 14 tys. bojowników, którzy walczą w somalijskiej wojnie domowej o przejęcie władzy, wprowadzenie prawa szariatu i ustanowienie kalifatu islamskiego

Al-Kaida Półwyspu Arabskiego: szczególnie aktywna na terenie Jemenu, gdzie prowadzi działania terrorystyczne. Główną siłą napędową ugrupowania był jej przywódca Anwar al-Awlaki, który przekształcił ugrupowanie z regionalnego zagrożenia w najbardziej aktywną filię Al-Kaidy

Al-Kaida Subkontynentu Indyjskiego: islamistyczna organizacja zbrojna, której celem jest walka z rządami Pakistanu, Indii, Birmy i Bangladeszu w celu ustanowienia państwa islamskiego. Jako swój cel określili również ataki na amerykańskie cele na subkontynencie indyjskim.

Źródło: Wikimedia Commons

Opracowanie: Polska Grupa infograficzna

Wymiary asymetryczności terroryzmu globalnego

- **Wymiar humanistyczny: emocjonalizm przeciw racjonalizmowi**
- **Wymiar ideologiczny: radykalizm i fundamentalizm religijny (dżihadyzm?) przeciw demokracji i liberalizmowi politycznemu**
- **Wymiar organizacyjny: sieciowość przeciw hierarchiczności**
- **Wymiar instrumentalny: środki proste i powszechne przeciw technicznie zaawansowanym i specjalistycznym**
- **Wymiar operacyjny: terroryzm samobójczy i taktyka maksymalizacji strat przeciw taktyce minimalizacji strat własnych i przeciwnika**

The asymmetry of contemporary terrorism

Aspect	Operating principles of the Western world	Principles of contemporary terrorism
Human	Guided by reason, pragmatism, openness to others	Guided by emotions, anger, rebellion, spontaneity
Ideological	The individual is everything; liberalism, democracy, freedom, human rights, market economy	The individual is nothing; the idea (faith, religion...) is everything; radicalism and fundamentalism
Legal	Everything, including war, is regulated by law; ban on attacking civilians	Disregard for law; attacks on civilians
Strategic	Strategy of minimizing losses – not only on one's own side, but on the opponent's (use of precision weapons, drones...)	Strategy of maximizing losses, suicide attacks
Organizational	Hierarchical; schematic; closed ranks	Interconnection, freedom, dispersion
Tactical	Specialized means, technologically advanced	Simple, universally available means

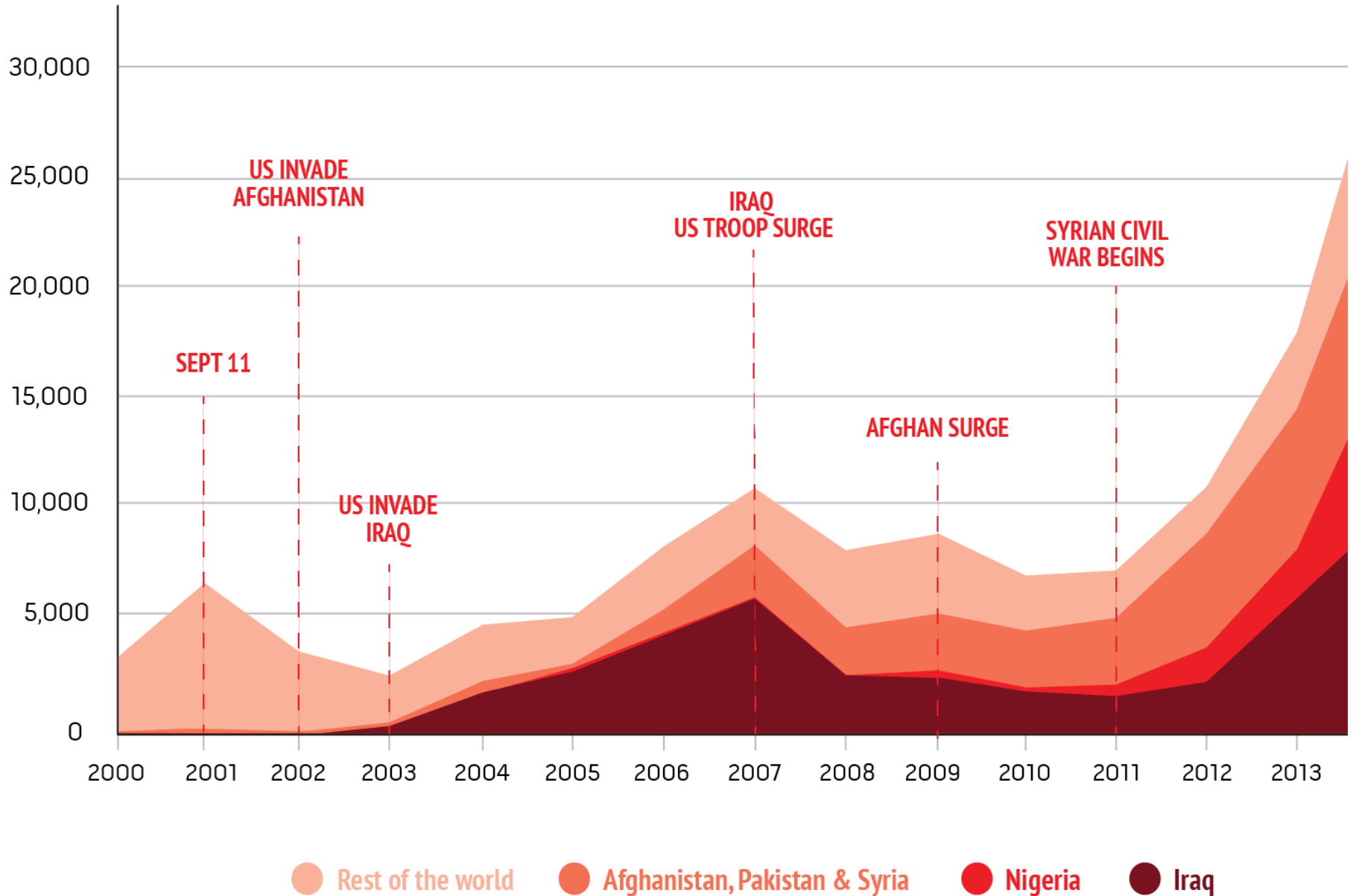
Państwo Islamskie

- **Wojna wewnątrzislamska**
- **Skutki nieudanych interwencji Zachodu w Iraku i Afganistanie**
- **Destabilizacyjne skutki „rewolucji arabskich” i interwencji Zachodu**
- **Nowa jakość: Państwo Islamskie - państwo terrorystyczne**
- **Gra interesów mocarstw globalnych i regionalnych**

Terroryzm wewnętrzny europejski

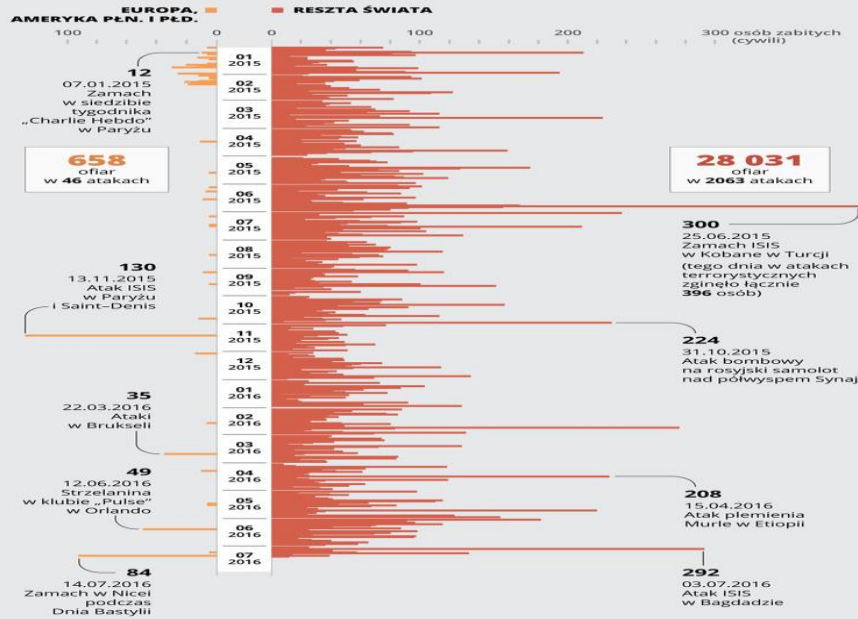
- **Źródła i przyczyny odnowienia się**
  - **Nieudane multi-kulti**
  - **Radykalizacja i fundamentalizm w enklawach**
    - **„Samotne wilki”**
- **Zwalczanie**
  - **W ramach UE**
- **Zagrożenia dla Polski**

Trends in Fatalities from Terrorism

OFIARY TERRORYZMU

Od początku 2015 r. na Bliskim Wschodzie, w Afryce i Azji odnotowano ponad 40 razy więcej ofiar zamachów terrorystycznych niż w Europie i obu Amerykach.

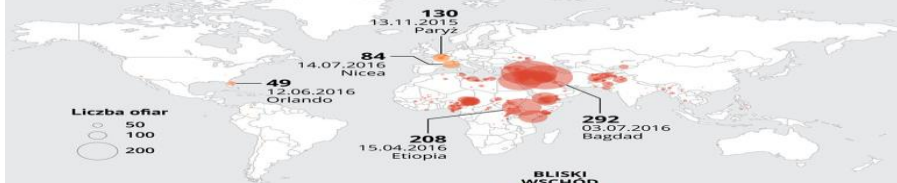
OFIARY TERRORYZMU OGÓŁEM WG MIESIĘCY

W okresie 01.01.2015 – 15.07.2016

GEOGRAFIA TERRORYZMU

Ataki terrorystyczne, w których zginęło co najmniej 5 cywili (w okresie 01.01.2015 – 15.07.2016)

OFIARY TERRORYZMU WG REGIONÓW ŚWIATA

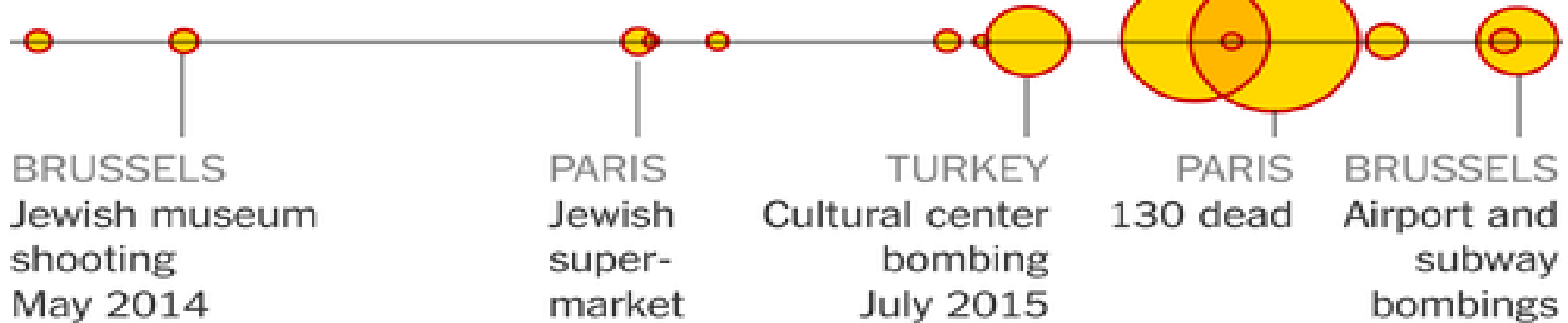

Źródło: Washington Post, IHS Jane's Terrorism and Insurgency Center

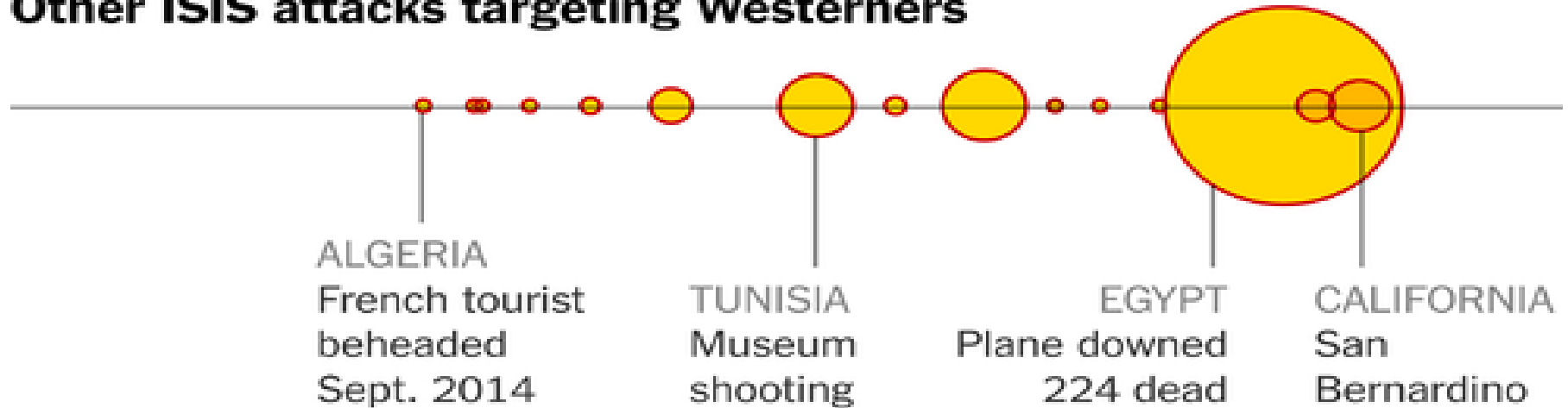
Infografika: Polska Grupa Infograficzna

Ataki terrorystyczne w Europie

Islamic State attacks in Europe and Turkey

Other ISIS attacks targeting Westerners

Walka z terroryzmem wewnątrz europejskim

- **Główna trudność – duże zagrożenie ze strony własnych obywateli zwerbowanych do ISIL; samotne wilki**
- **Możliwość rajdów terrorystycznych, w tym zagrożenie w Polsce**
- **Potrzeba jednolitej przestrzeni bezpieczeństwa antyterrorystycznego w Europie: systemy krajowe, współpraca europejska i z USA**

Zasady walki z terroryzmem

- **Eliminowanie źródeł**
  - zewnętrznych, wewnętrznych
- **Uprzedzanie zagrożeń**
  - Międzynarodowe, krajowe
- **Reagowanie antyterrorystyczne**
  - militarne, niemilitarne
- **Likwidacja skutków ataku**

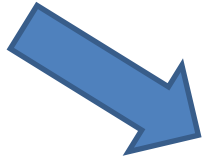
System walki z terroryzmem

- **Podsystem kierowania**
  - **centralny, lokalne (w tym samorządowe), funkcjonalne**
- **Podsystemy wykonawcze**
  - **Dyplomacja i wojsko**
  - **Wywiad i kontrwywiad**
  - **Wymiar sprawiedliwości**
  - **Policja, Straż Graniczna**
  - **Formacje ochronne, ratownicze i porządkowe (służby, straże, pogotowia) – podległe strukturom rządowym i samorządowym oraz pozarządowe (prywatne) agencje i firmy**
  - **Przygotowane, wyedukowane społeczeństwo**

Inne zagrożenia transnarodowe

- **Cyberzagrożenia: ataki na Estonię, Gruzję, starcia Chiny-USA**
- **Zagrożenia infrastrukturalne**
- **Zagrożenia energetyczne**
- **Kryzysy finansowe**
- **...**

Kryzys migracyjny w Europie

- **Skutki kryzysu na BW: kolejna „wędrowka ludów”? „Agresja demograficzna”?**
- **Brak strategii UE, reagowanie ad hoc na końcowe skutki**
- **Potrzebna strategia:**
  - **skończyć wojnę**
  - **nowy podział polityczny**
  - **Pomoc ekonomiczna i humanitarna na miejscu**
  - **Uszczelnienie granic UE**
  - **Pomoc dla uchodźców w UE**
- **Kompleksowość podejścia – dla zyskania **solidarności strategicznej w UE**: migracje + wzmocnienie wsch. flanki + bezpieczeństwo energetyczne**

Ruchy antyglobalistyczne

- **Anarchizm**
- **Radykalna lewica –
przeciw bogatym,
populizm**
- **Radykalna prawica -
neofaszyzm**

KLASYCZNE ZAGROŻENIA MIĘDZYPAŃSTWOWE

Międzypaństwowe konflikty globalne

Prawdopodobieństwo?

USA – Rosja?

USA – Chiny?

Chiny – Rosja?

Chiny - Indie?

Indie – Pakistan?

UE/NATO – Rosja?

Konflikty regionalne: Europa

- **Bałkany – kryzysy przytłumione, czuwać (Kosowo, BiH)**
- **Kaukaz:**
  - **Gruzja – aspiracje zachodnie i problemy wewnętrzne;**
  - **Rosja – interesy i strategia;**
  - **Konflikt 2008 r. – pułapka rosyjska; nieproporcjonalna reakcji Rosji; rola UE – słabo zdany egzamin**
  - **Armenia – Azerbejdżan**

KONFLIKT ROSYJSKO-UKRAIŃSKI

- **Najpoważniejsze od lat wyzwanie dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego: **koniec ery pozimnowojennej****
- **Struktura kryzysu i prognozy:**
  - **Rewolucja ukraińska (państwo porewolucyjne: stabilne, niestabilne?)**
  - **Agresja rosyjska (cele: minimalistyczny - Krym, ambitny - Ukraina, awanturniczy - Zachód?)**
  - **Reakcja Zachodu (stanowcza, uległa – NATO, UE, USA)**
  - **Scenariusze:**
    - **Nowa zimna wojna?**
    - **Zgniły/gorzki/wstydlivy pokój?**

KONFLIKTY REGIONALNE: AZJA

- **Półwysep Koreański**
- **Bliski i Środkowy Wschód:**
  - **Konflikt palestyńsko-izraelski + Iran – Izrael**
  - **Afganistan**
  - **Irak**
  - **Syria**

Niespokojny świat XXI wieku

**„Szare” bezpieczeństwo
(*między rajem i
piekłem*)**

**„Skrzyżowanie” terroryzmu z BMR –
kwintesencja zagrożeń
asymetrycznych**

**Nowa, hybrydowa zimna wojna –
odnowienie zagrożeń symetrycznych?**

Teoria i historia ładu międzynarodowego

Terminy bliskoznaczne

ład

Porządek

System

Model

Era

Epoka

Pojęcie ładu międzynarodowego

Ład (porządek, system) międzynarodowy – to zbiór podmiotów międzynarodowych (państwowych i niepaństwowych) połączonych wzajemnymi relacjami (nadrzędności, równorzędności, podrzędności; zależności, niezależności; rywalizacji, kooperacji) o charakterze politycznym, ekonomicznym, społecznym, informacyjnym, militarnym itp. i działający wedle przyjętych wspólnie lub narzuconych reguł (konwencji, dyktatu, prawa międzynarodowego).

Każdy ład międzynarodowy charakteryzują zatem trzy elementy:

- a) rodzaje podmiotów międzynarodowych;**
- b) charakter relacji między podmiotami;**
- c) zasady funkcjonowania podmiotów w ramach danego ładu.**

Typy ładów międzynarodowych

- **Z uwagi na podmioty:**
  - **Regionalne, globalne;**
  - **Jednopođmiotowe (imperialne, federalne) i wielopođmiotowe;**
  - **mięđypaństwowe (tylko państwa) i międzynarodowe (państwa i nie-państwa: cywilizacje, organizacje międzynarodowe i transnarodowe)**
- **Z uwagi na relacje:**
  - **Hegemoniczne, równowagi sił, kooperatywne, integracyjne**
- **Z uwagi na charakter reguł:**
  - **Ideologiczne, prawne;**
  - **narzucone, uzgodnione;**
  - **naturalne, sformalizowane**

Łądy międzynarodowe w historii

- *Grecki*
- *Rzymski*
- *Średniowieczny .....*?

- **Westfalski (nowożytny)**
- **Wiedeński (ponapoleoński)**
- **Wersalski (międzywojenny)**
- **Jałtański (zimnowojenny)**
- **Pozimnowojenny**
- **..... Przyszły? Po-pozimnowojenny?**

Wojna trzydziestoletnia (1618 – 1648)

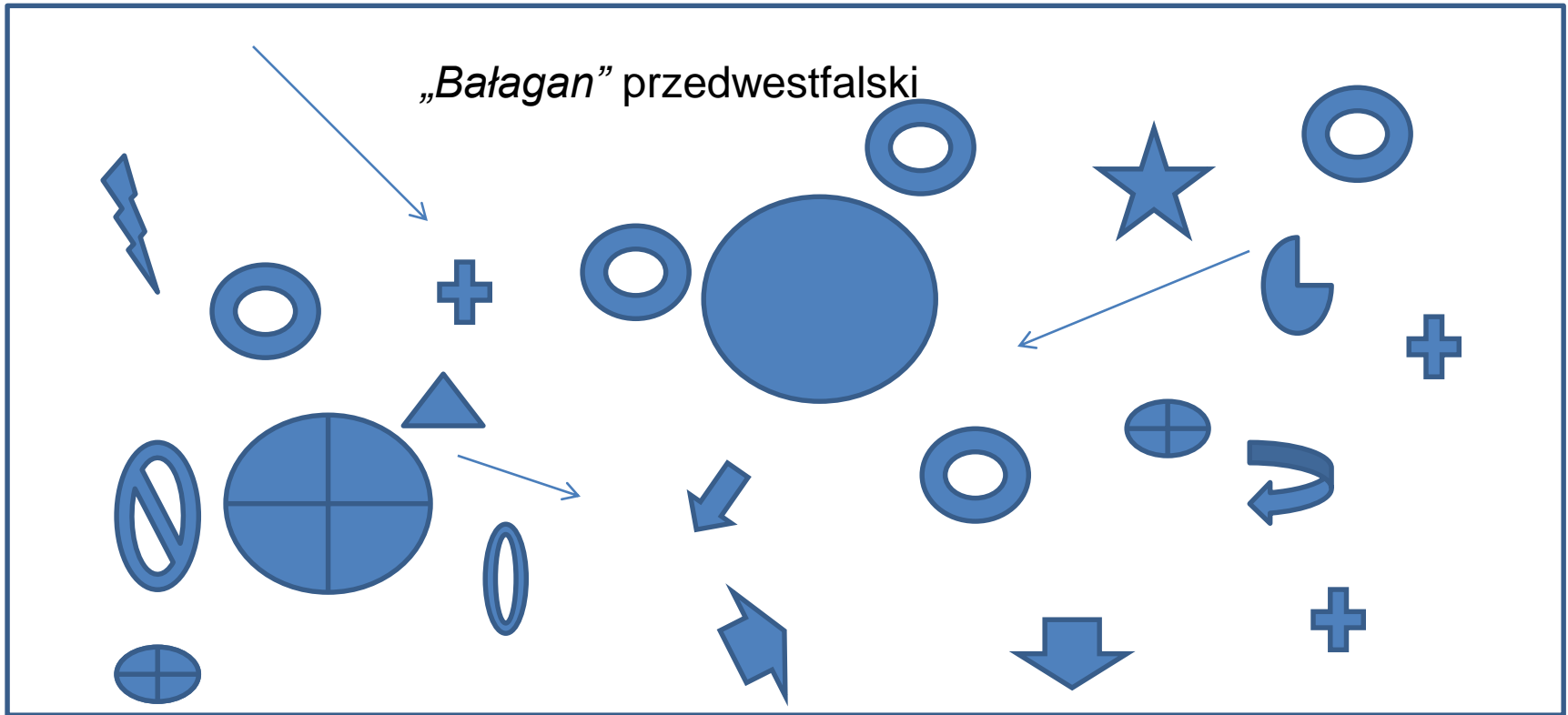
- **Religijna – powód walka o równouprawnienie religijne w państwach niemieckich**
- **Dynastyczna – wzajemne wspieranie się dynastii rządzących**
- **Wyniszczająca – trudna do rozstrzygnięcia mimo włączania się w nią wszystkich głównych armii europejskich**

Pokój westfalski

Środowisko przedwestfalskie

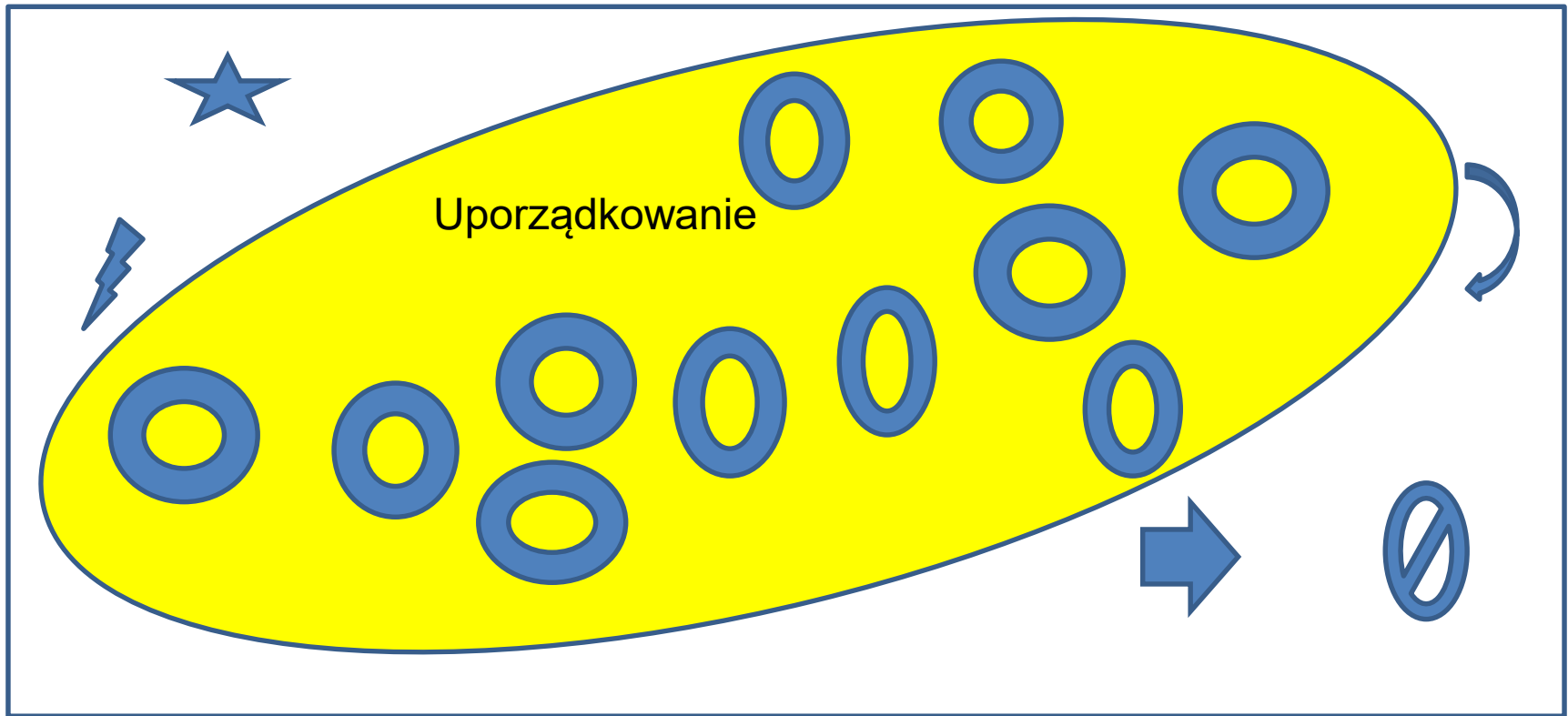
- ❖ Wojny chaotyczne, religijne, państwowe, feudalne, prywatne, dynastyczne
- ❖ Anarchia strategiczna
- ❖ Stan bezładny, nieuporządkowania

Pokój westfalski - 1648

Zapoczątkował nowy system stosunków zwany „westfalskim”. Pięć podstawowych cech:

- **Państwo narodowe** wyłącznym podmiotem stosunków międzynarodowych (system państwowo- centryczny)
- **Zasada terytorialności** (państwo ma uprawnienia zwierzchnie do terytorium)
- **Zasada suwerenności** (państwa są suwerenne i równe, wewnątrznie - wyłączność uprawnień dotyczącego własnego państwa, zewnątrznie- niezależne od innych państw)
- **Spoiwem społeczności międzynarodowej zamiast więzów religijnych staje się prawo międzynarodowe**
- **Równowaga sił** jako mechanizm regulujący stosunki międzynarodowe

Ład westfalski

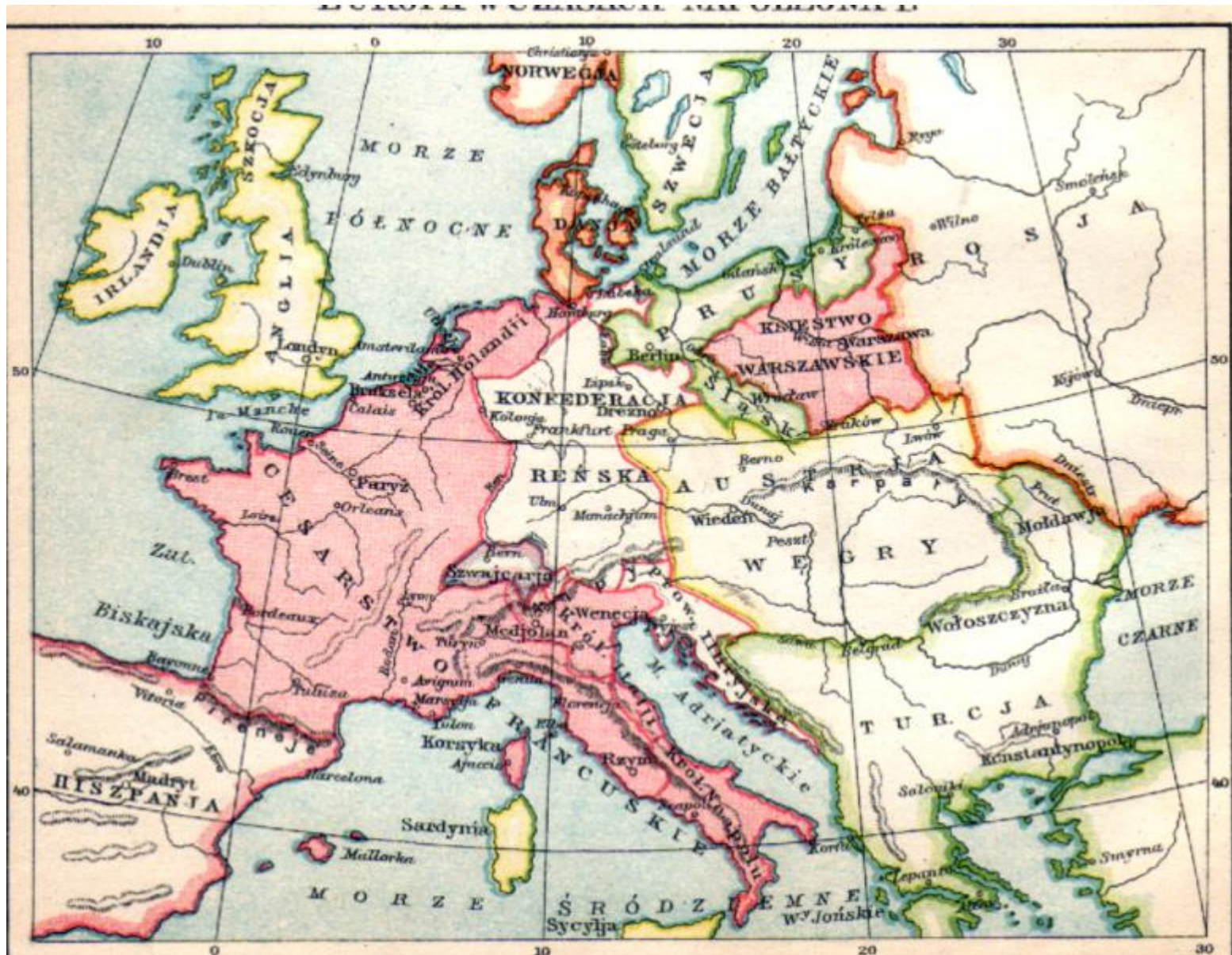

- ❖ **Koniec rządów religijnych**
- ❖ **Niebiegunowy (zerobiegunowy, zerocentryczny)**
- ❖ **Państwa równe wobec prawa, suwerenne jako jedyne główne podmioty**
- ❖ **Monopol państwa na przemoc**

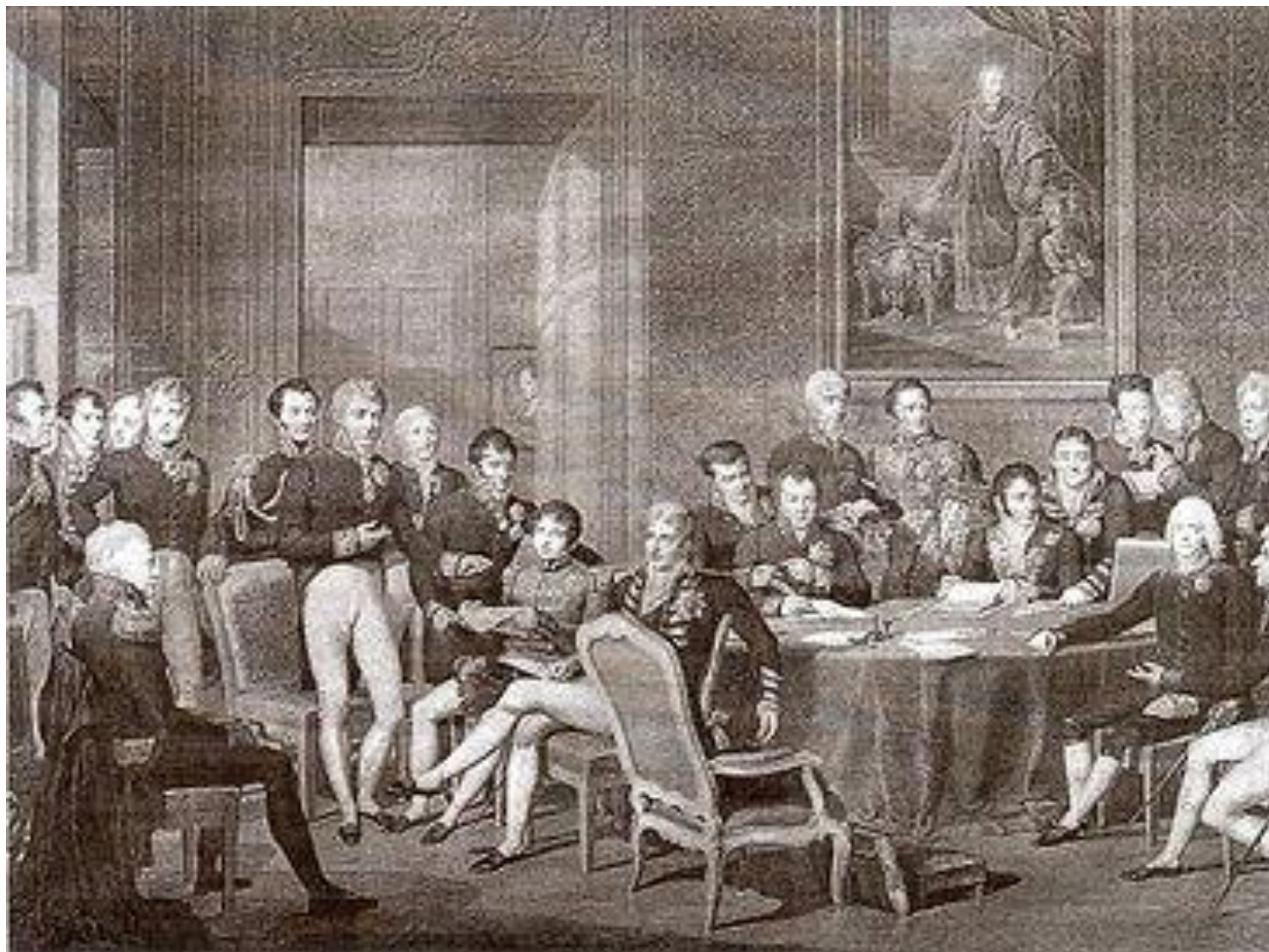
Rewolucja francuska i wojny napoleońskie

**„Zaburzenie” oryginalnego (klasycznego)
systemu westfalskiego – nieudana próba
ustanowienia hegemonia**

Europa w czasach Napoleona

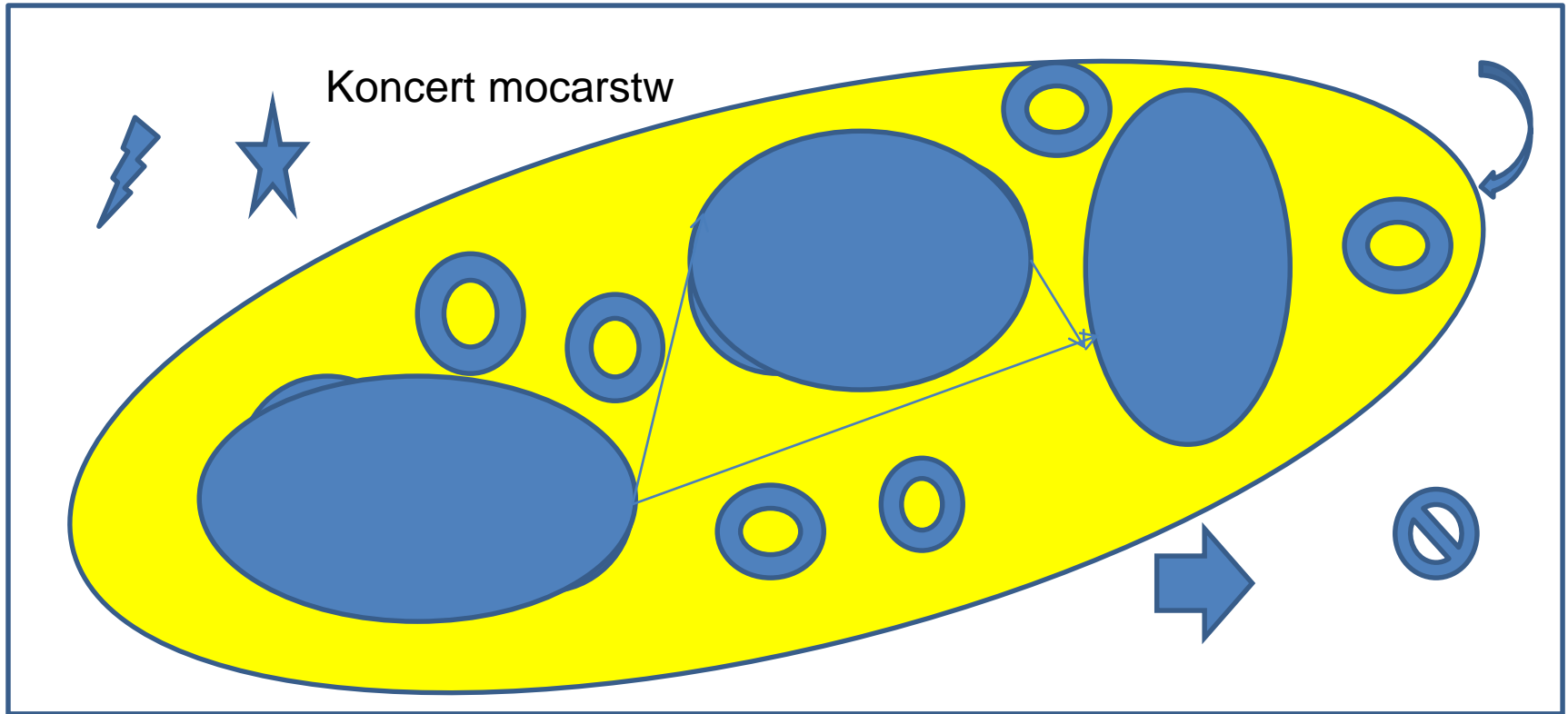
Kongres wiedeński

Koncert mocarstw (Rosja, Austria, Prusy, Wielka Brytania, Francja)

- Seria kongresów, konferencji, w czasie których rozstrzygano kwestie bezpieczeństwa europejskiego**
- utrzymywanie równowagi sił**

Ład wiedeński

- ❖ **Wielobiegunowy**
- ❖ **Państwa jako podmioty, mocarstwa jako główne podmioty**
- ❖ **Ustalają „reguły gry”**

I wojna światowa

- **rywalizacja między mocarstwami**
- **sojusze (bloki):**
  - **trójprzymierze (Niemcy, Austria, Włochy)**
  - **dwuprzymierze (Francja, Rosja)**

**Wojna i rozpad trzech imperiów:
rosyjskiego, austrowęgierskiego i
otomańskiego**

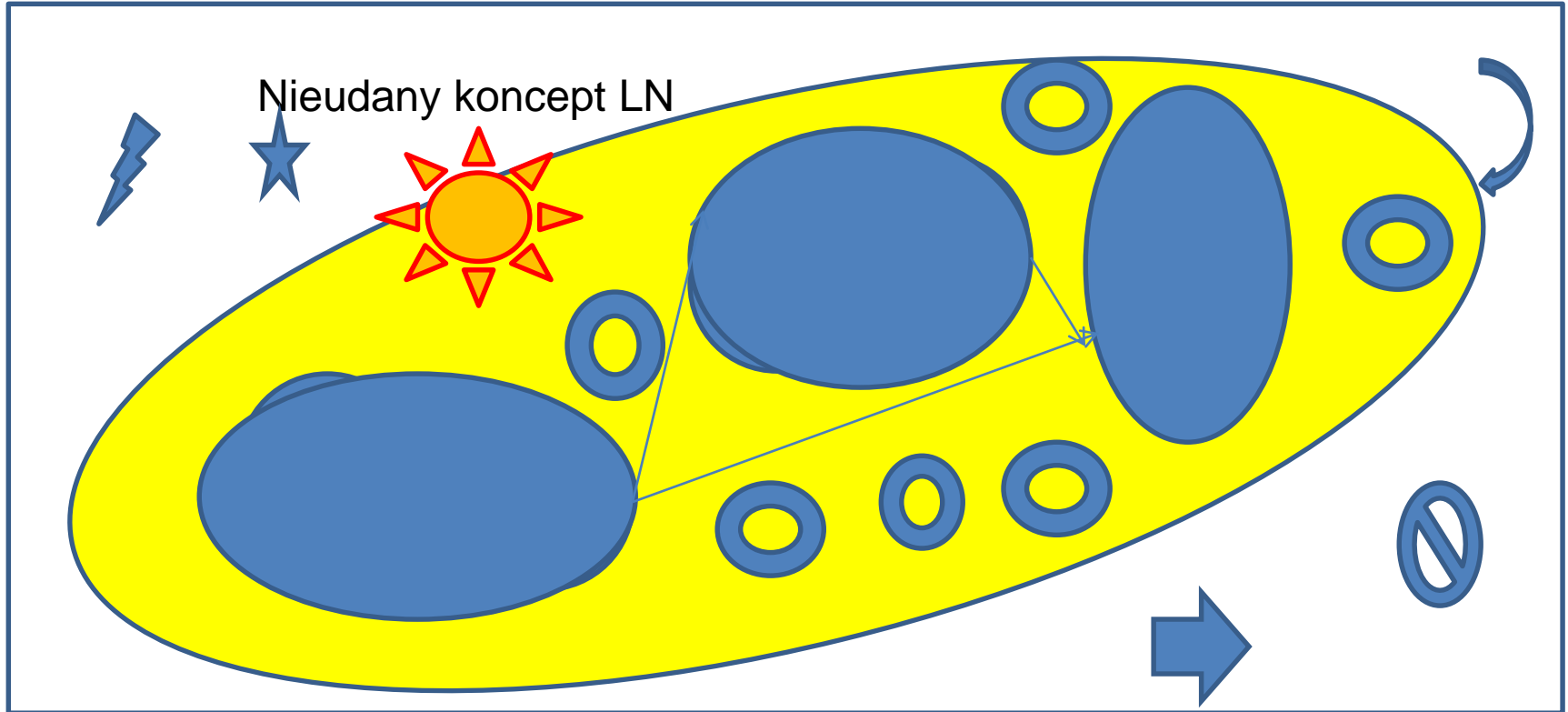
Traktat Wersalski

Liga Narodów – miała zapewnić realizację postanowień traktatu, kompletnie nieskuteczna

Koncepcja bez praktyki

Wykluczeni – mocarstwa pokonane (Niemcy, Austria, Turcja, Bułgaria) oraz ZSRR (jako nielojalny uczestnik ENTENTY, który podpisał separatyistyczny pokój z Niemcami). Źródło rewanżyzmu

Ład wersalski

- ❖ **Pojawia się Liga Narodów**
- ❖ **Koncepcja bez realizacji**
- ❖ **W zamyśle: skorygowany system westfalski; w praktyce – anarchia strategiczna**

II wojna światowa

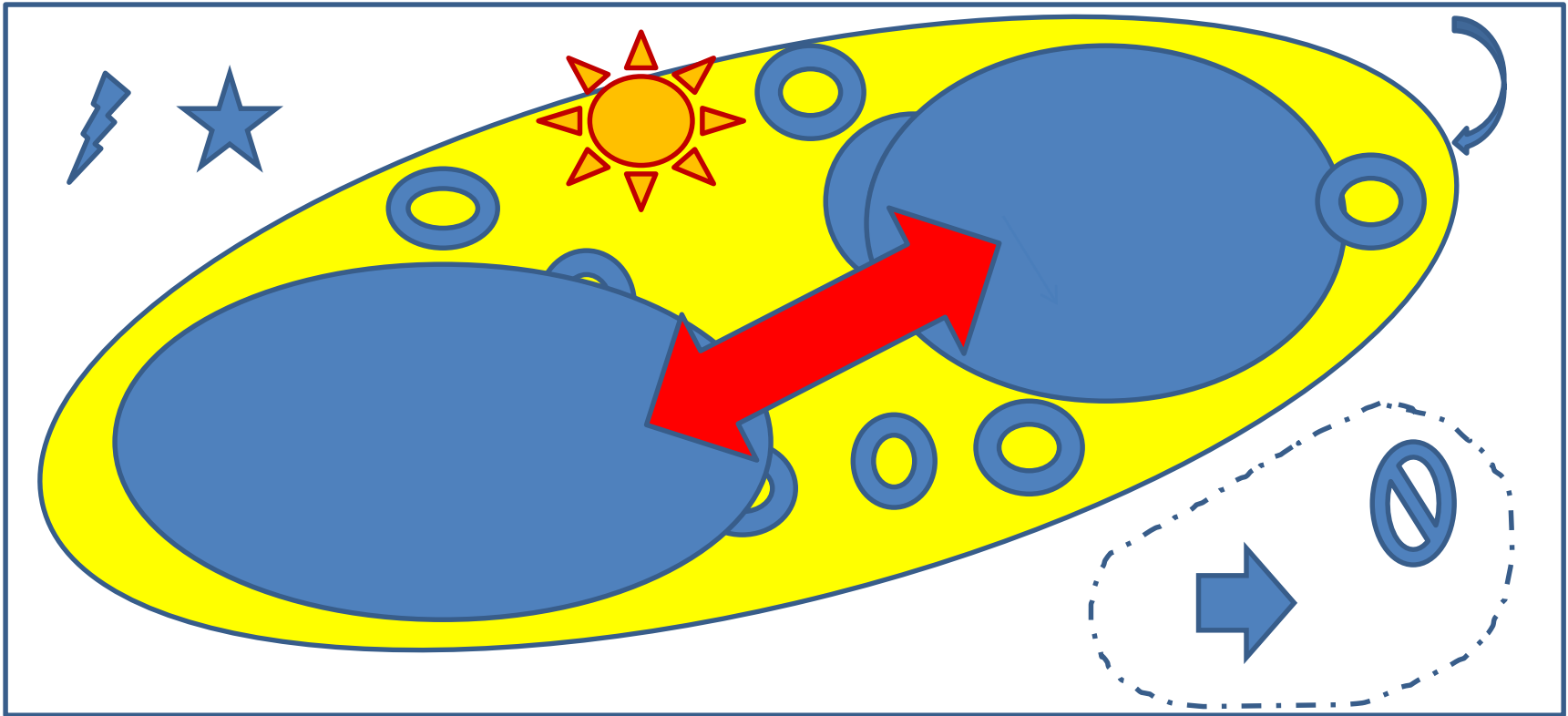
- **Następstwo słabości powersalskiego ładu międzynarodowego**
- **Zbrodnicze ideologie: faszyzm i komunizm**

Układ jałtański

- ❖ **Podział świata na strefy wpływów**
- ❖ **Ustanowienie ONZ**

Ład jałtański (jałtańsko-poczdamski)

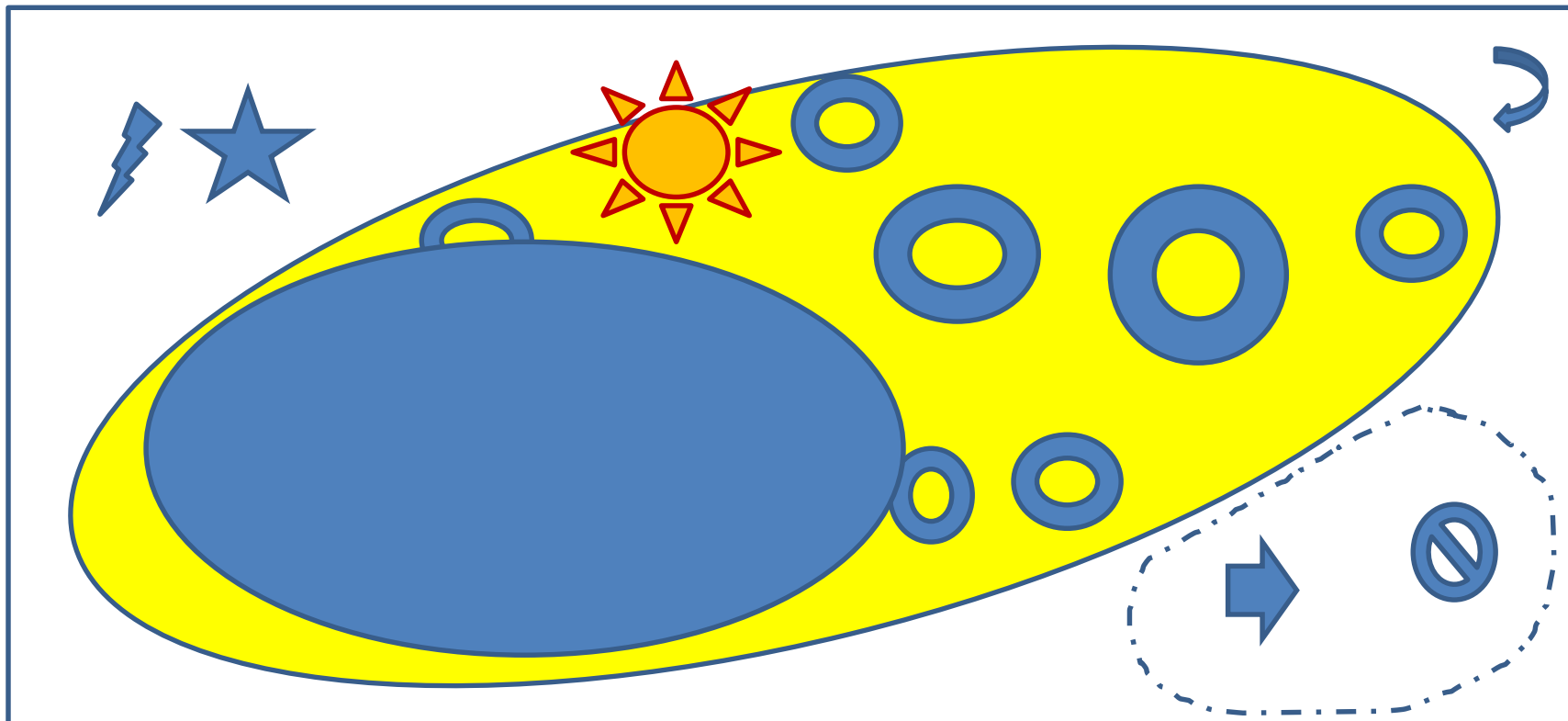

- ❖ **Dwubiegunowy, zimnowojenny**
- ❖ **Pojawia się ONZ**
- ❖ **Trzeci świat zaczyna się organizować**

Zimna wojna

- **Równowaga sił**
- **Wyścig zbrojeń**
- **Rozpad systemu dwublokowego**

Ład pozimnowojenny

- ❖ **Jednobiegunowy, hegemonistyczny**
- ❖ **Pax Americana?**
- ❖ **Słaba ONZ**

Przyszły ładu międzynarodowy?

Problem: Jaki może być przyszły ładu międzynarodowy?

Hipoteza: Niewątpliwie jego załączki już istnieją dzisiaj. Prawdopodobnie kształtował się będzie podobnie, jak poprzednie systemy. Nie można też wykluczyć rewolucyjnej zmiany, na miarę westfalskiej.

Procedura: Najpierw zdiagnozować i opisać dotychczasową ewolucję ładu międzynarodowego i ustalić jej tendencję. Po tym ekstrapolować tę tendencję w przyszłość

Diagnoza powestfalskiej ewolucji ładu międzynarodowego

Istotą każdego ładu był i jest system autoregulacji, sterowania, decydowania: to, kim jest sternik, regulator, decydent, główny aktor? Zmiana charakteru regulatora powoduje zmianę typu (rodzaju) ładu.

Ład westfalski – bez dominującego aktora, czyli - wszyscy są równymi uczestnikami systemu, samoistna autoregulacja (0 lub W, system bezbiegunowy)

Ład wiedeński (i wersalski) – wielu, kilku realnych decydentów (wielobiegunowy)

Ład jałtańsko-poczdamski – dwóch realnych decydentów (dwubiegunowy), plus regulator pomocniczy (ONZ)

Ład pozimnowojenny – jeden realny decydent? (jednobiegunowy), plus pomocniczy (ONZ)

Prognoza przyszłej ewolucji ładu międzynarodowego

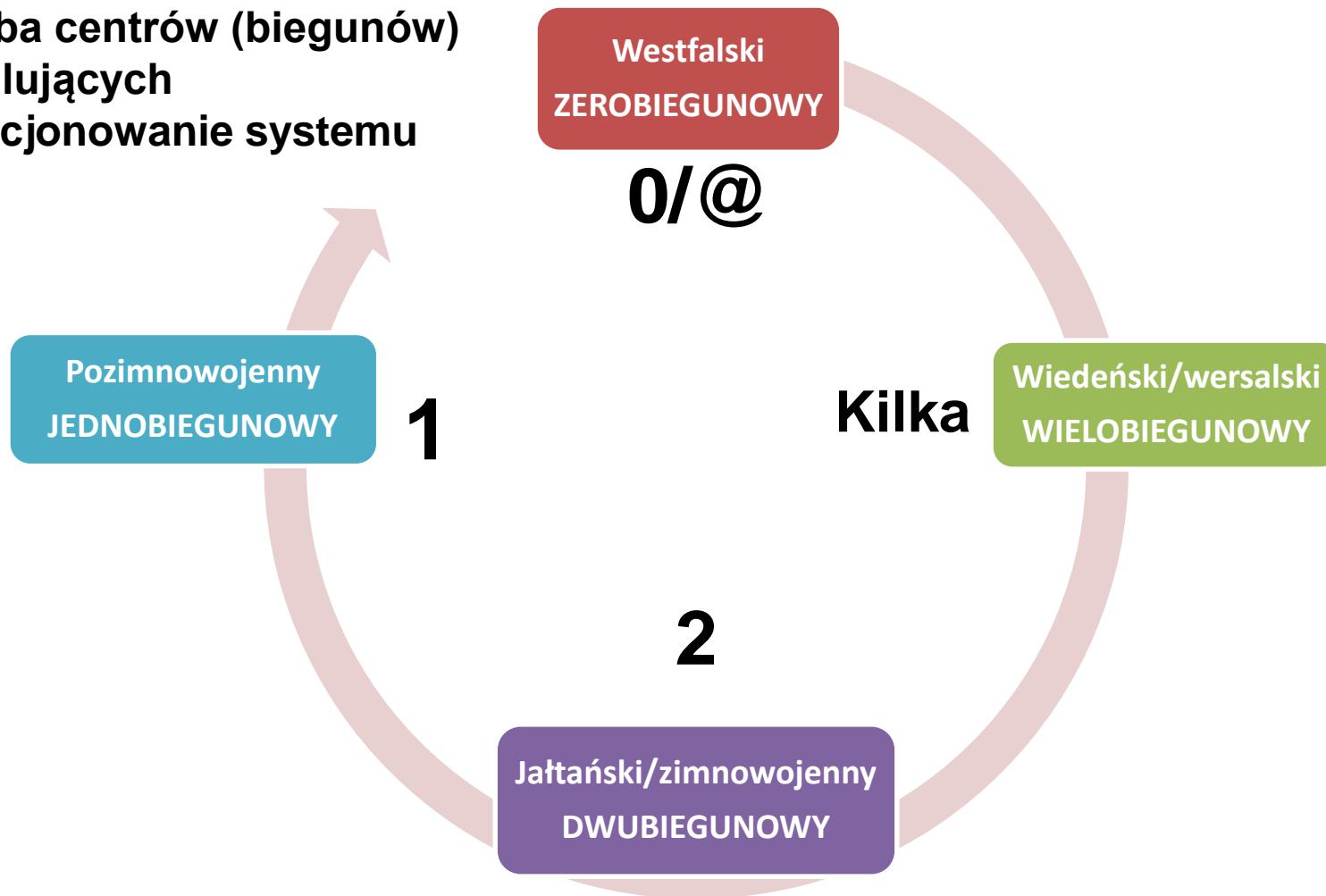
**Jaki może być dalszy ciąg
dotychczasowej ewolucji? Czyli: w
jakim kierunku może ewoluować
obecny ład międzynarodowy?**

**Trzy metody uporządkowania opisu
dotychczasowej ewolucji i analizy
prognostycznej (studiów):**

- a) „Tarcza zegara” (krąg)**
- b) „Spirala”**
- c) „Sinusoida”**

Tarcza zegara

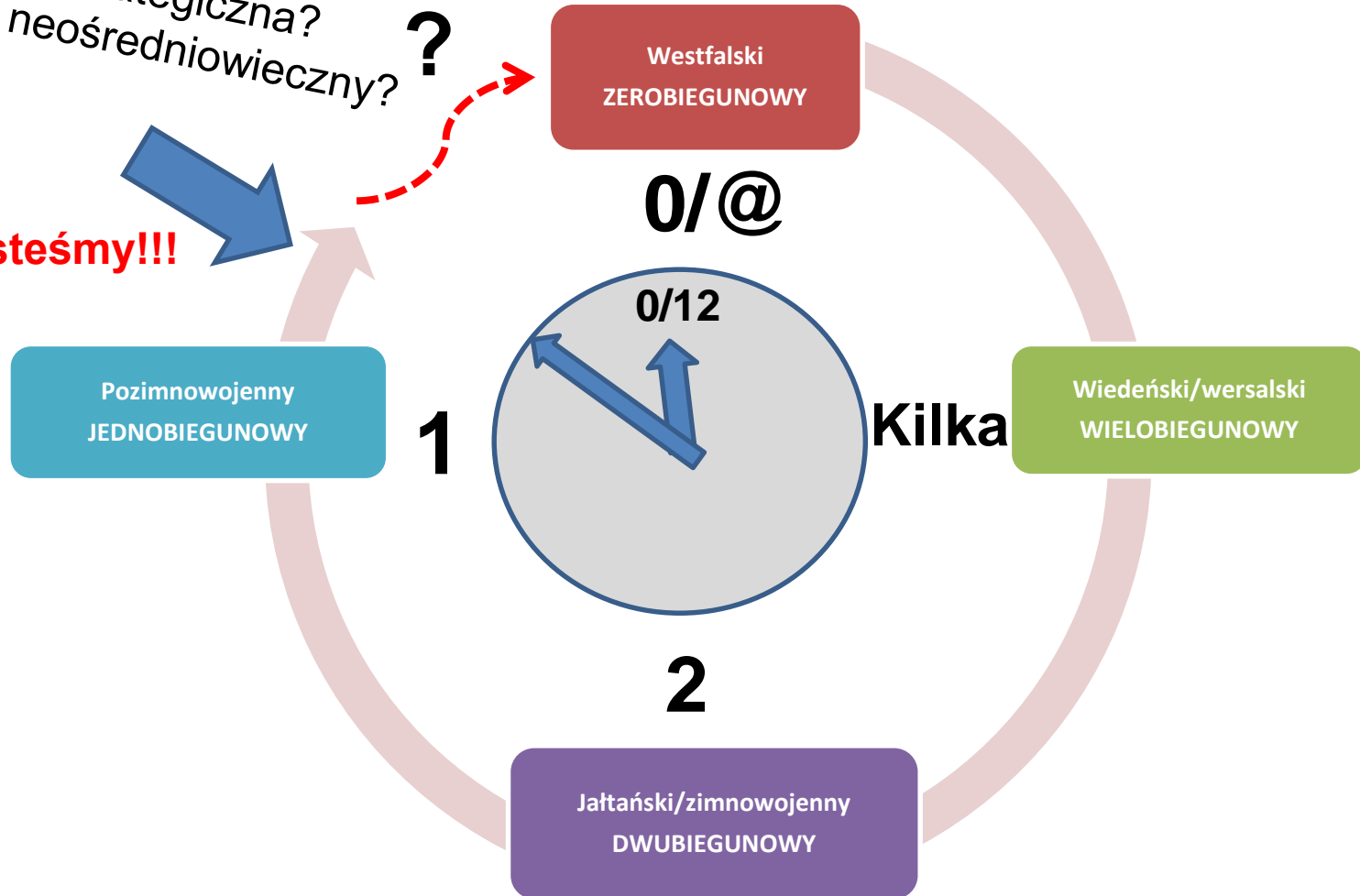
Liczba centrów (biegunów)
regulujących
funkcjonowanie systemu

Tarcza zegara

Anarchia strategiczna?
Chaos neośredniowieczny?

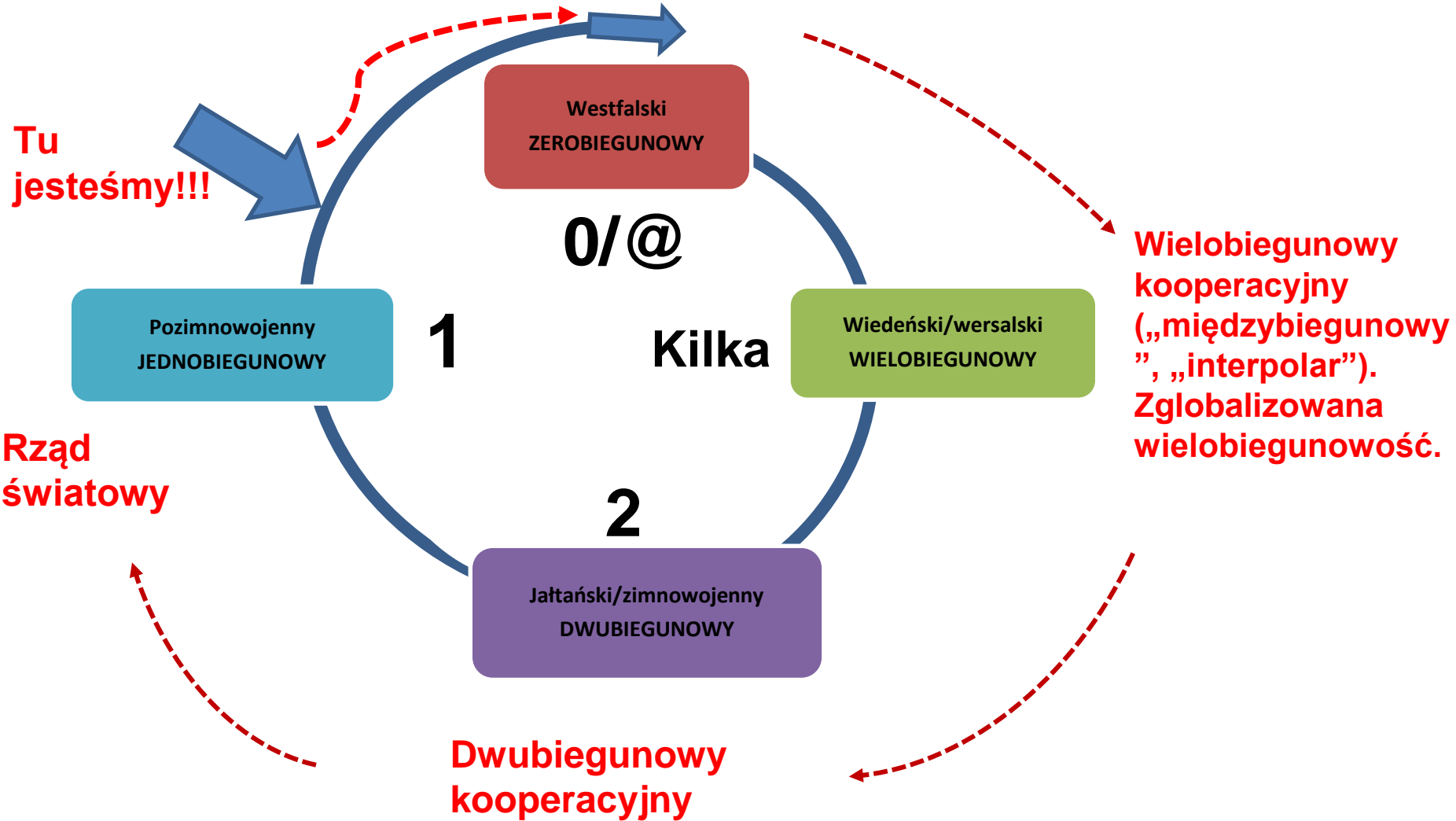
Tu
jesteśmy!!!

Spirala

?

Powestfalski- zglobalizowany,
zerobiegunowy np. system ONZ

Sinusoida - diagnoza

Liczba centrów
(biegunów)

Wiele

2

1

0

1648

1815/1918

1945

1989

2010

www.koziej.pl

@SKoziej

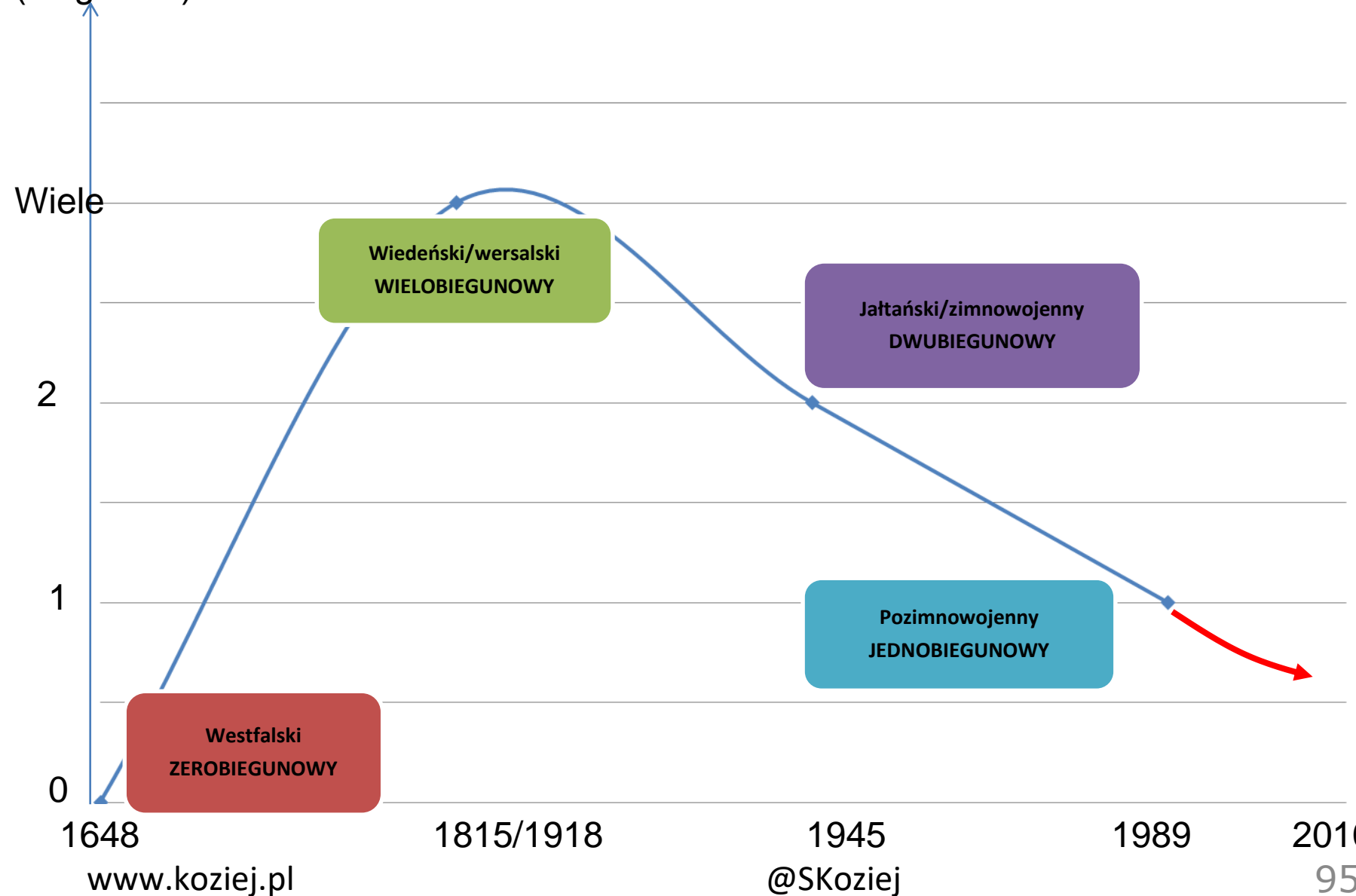
95

Westfalski
ZEROBIEGUNOWY

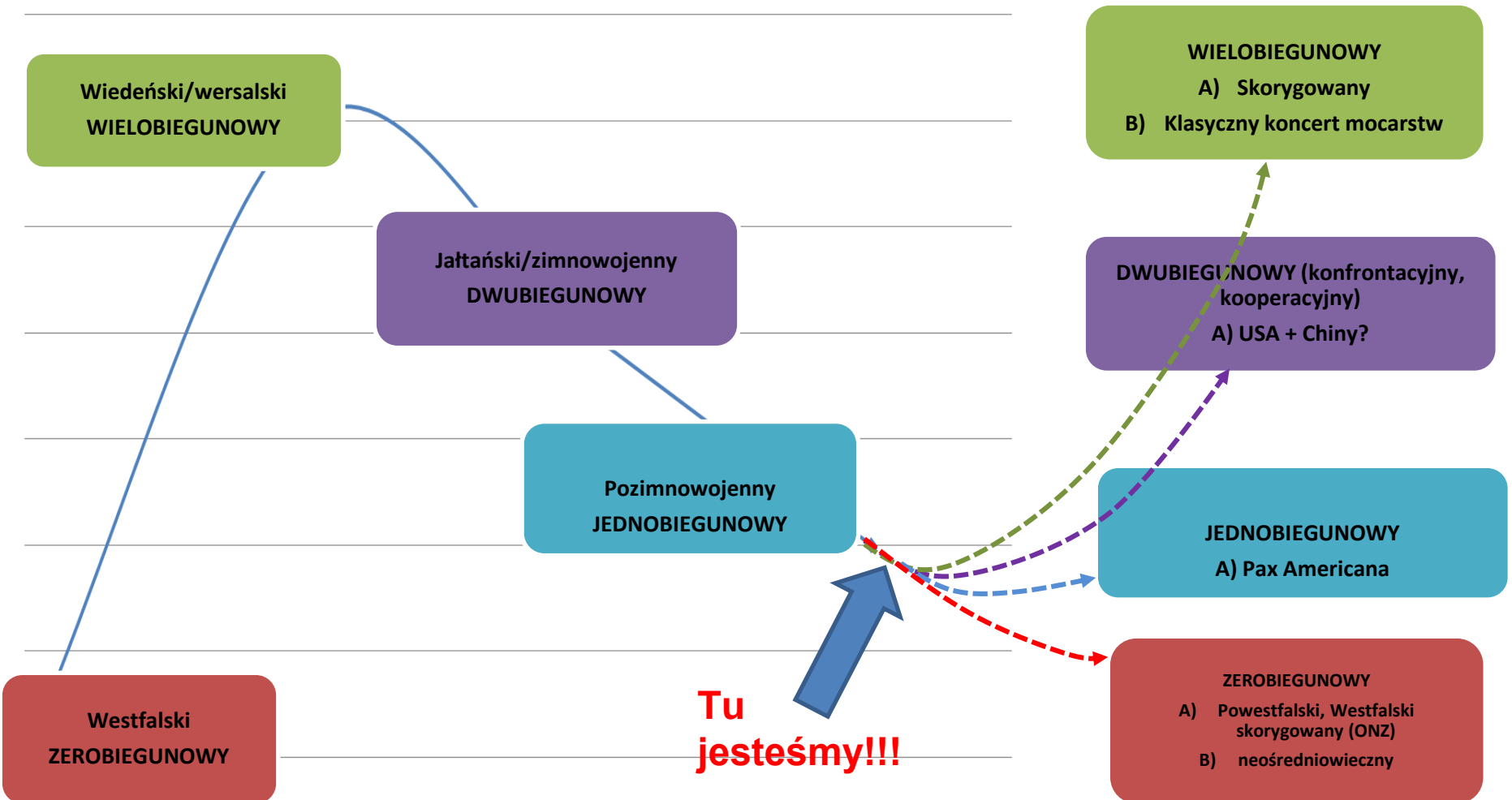
Wiedeński/wersalski
WIELOBIEGUNOWY

Jałtański/zimnowojenny
DWUBIEGUNOWY

Pozimnowojenny
JEDNOBIEGUNOWY

Sinusoida –opcje projekcji

Charakter opcji przyszłego ładu

- **Zerobiegunowy**
  - **Anarchia strategiczna (wycofanie się USA, izolacjonizm amerykański, walka o spadek pohegemonistyczny; spadek znaczenia państw narodowych i zmierzanie do neośredniowiecznej anarchii – załączki rewolucji globalnej)**
  - **Idealna społeczność międzynarodowa (samorząd światowy?)**
- **Jednobiegunowy**
  - **Pax Americana?**
  - **Inny hegemon (państwo, organizacja)**
  - **Rząd światowy?**
- **Dwubiegunowy**
  - **Klasyczny, państwowy: USA – Chiny?**
  - **Ponadpaństwowy-międzyregionalny: atlantycko-azjatycki?**
  - **Ponadpaństwowy-międzyblokowy: blok państw demokratycznych – blok państw autorytarnych?**
  - **Międzycywilizacyjny: atlantycko - islamski?**
- **Wielobiegunowy**
  - **Nowy koncert mocarstw narodowych (wielobiegunowa równowaga sił)**
  - **Międzybiegunowy (interpolarny) – wielobiegunowy kooperacyjny (w ramach systemu ONZ?)**

Prawdopodobieństwo i kolejność opcji przyszłego ładu

- Która opcja jest najbardziej prawdopodobna dzisiaj? Jaka może być lista opcji według ich prawdopodobieństwa?

jednobiegunowy

niebiegunowy

wielobiegunowy

dwubiegunowy

- **Jednobiegunowy – amerykański**
  - „kruszejący”, z widmem anarchii strategicznej w systemie zerobiegunowym
- **Zerobiegunowy (nie dokończony...?)**
  - Anarchia strategiczna (walka o spadek pohegemonistyczny; załączki rewolucji globalnej)
- **Wielobiegunowy (kooperatywny)**
  - Nowy koncert mocarstw w ramach systemu ONZ
- **Dwubiegunowy (mało prawdopodobny)**
  - Atlantyczko-azjatycki (zintegrowane Zachód – Wschód) lub demokratyczno-autorytarny lub międzywilizacyjny?
- **Jednobiegunowy (docelowy?)**
  - **Ponadpaństwowy rząd światowy**

Interpolar world

- **Interpolar world (wielobiegunowość w erze interdependence, wzajemnej zależności)– międzybiegunowy system (globalizacja, uzależnienie, gracze zainteresowani w uzgodnieniach (G-8, G-20 itp.).**
- **Wielka zmiana światowa: od zachodniej dominacji do bardziej zróżnicowanego świata, gdzie nowi gracze nie tylko bronią, ale też promują swój punkt widzenia. W tych warunkach konieczne współdziałanie globalne. nowy ład**
  - Wg - G. Grevi, *The Interpolar world: a new scenario*, EU ISS, Occasional Paper - n°79, June 2009;
<http://www.iss.europa.eu/uploads/media/op79.pdf>
- **Dwa trendy powodują zmianę systemu międzynarodowego: redystrybucja siły na szczeblu światowym (czyli nowa forma wielobiegunowości) oraz wzrost wzajemnych zależności, upodabniający warunki bezpieczeństwa i dobrobytu dużych mocarstw i szerszej społeczności międzynarodowej.**

Przyszły ładu międzynarodowy

- **Najbardziej wyróżniającą cechą „nowego ładu” będzie przejście od świata jednobiegunowego zdominowanego przez USA do względnie nieuporządkowanej struktury starych mocarstw i państw wschodzących oraz przechodzenie siły wpływów z podmiotów państwowych do niepaństwowych**

**Przyszły
ład międzynarodowy
z perspektywy
głównych podmiotów
(aktorów, graczy)
międzynarodowych**

USA

- **Pozycja hegemonia światowego (korzyści i niedogodności): czy ją utrzymywać?**
- **Oczekiwanie na partnera: Chiny?**
- **Wizja „koncertu mocarstw”?**
(jedno supermocarstwo i wiele politycznych potęg)
- **Alternatywne koncepcje przyszłego ładu**

Rosja

- **Powrót mocarstwowego nacjonalizmu. Rosja dziś – jak Niemcy po Wersalu (upokorzeni przez zwycięzców, źli na skorumpowanych polityków)**
- **Walka o własną pozycję, dążenie do dominacji regionalnej (strefa wpływów)**
- **Geopolityczna linia uskoku na południu i zachodzie Rosji (rywalizacja: Rosja-Zachód)**
- **Preferowanie systemu wielobiegunowego (multipolarnego)**
- **Chiny – partner czy rywal?**

Chiny, Indie, Japonia

- **Chiny: czekanie na szansę**
- **Indie: nadzieja na szansę**
- **Japonia: zatrzymać szansę**

ONZ

- **Siła i słabości**
- **Moderator ładu**
- **Szansa na rząd światowy?**

UE

- **Nadzieje UE jako ponowoczesnego, „dobrowolnego imperium” (nie narzucanego, wspólnota wartości i interesów, dobrowolne samoograniczenie suwerenności)**
- **„Zadyszka” integracyjna (czy coś poważniejszego?)**
- **Potęga gospodarcza, „karzeł” polityczny**

NATO

- **Opcje przyszłego NATO**
  - **Regionalny system obronny?**
  - **Globalny system bezpieczeństwa (GLOBALTO)?**
- **Tandem NATO – UE?**

Polska perspektywa

- **Rola Polski w różnych ładach światowych**
- **Polska a łady europejskie: szansa w integracji europejskiej**

**Możliwe scenariusze
kształtowania się
międzynarodowego
środowiska
bezpieczeństwa**

Środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego – główne dylematy

- 1. Globalne:** USA jako strategiczny punkt ciężkości (zwrot ku Azji); zagrożenia transnarodowe – terroryzm i przestępczość globalna, proliferacja BMR; surowcowe wyzwania, zagrożenia i szanse; **cyber:** zagrożenia/ryzyka/wyzwania/szanse.
- 2. Europejskie:** NATO wobec Rosji?, UE – ryzyka kryzysowe, UE-NATO?

Środowisko bezpieczeństwa - scenariusze

- 1. Integracyjny** – z przewagą pozytywnych i pożądanых zjawisk i tendencji. **Umacnianie** międzynarodowego systemu bezpieczeństwa.
- 2. Dezintegracyjny** – z przewagą niekorzystnych i niebezpiecznych zjawisk zewnętrznych i wewnętrznych. **Oslabianie** międzynarodowego systemu bezpieczeństwa.
- 3. Ewolucyjny** – kontynuacja względnej równowagi negatywnych i pozytywnych zjawisk. **Utrzymywanie** się względnie niestabilnego systemu bezpieczeństwa międzynarodowego.

Scenariusz integracyjny

- **umacnianie trendów korzystnych dla światowego i europejskiego środowiska bezpieczeństwa: Europa wraca na ścieżkę wzrostu gospodarczego i pogłębiania integracji; utrzymuje się sprawność NATO; USA w dalszym ciągu są zainteresowane (zarówno w aspekcie wojskowym, jak i politycznym) ścisłą współpracą z Europą, a Rosja jest wiarygodnym partnerem.**
- **Metody zwalczania terroryzmu okazują się skuteczne, zaś proliferacja broni raketowej i masowego rażenia zostaje zahamowana.**
- **Gospodarka europejska jest konkurencyjna, innowacyjna, z ustabilizowanym bilansem płatniczym i mocną walutą, bezpieczna pod względem żywnościowym i surowcowym. Sytuacja demograficzna pozostaje pod kontrolą.**

Scenariusz dezintegracyjny

- **Oslabia się spójność UE, powstaje „Europa dwóch prędkości” i poważny kryzys strefy euro. W skrajnej sytuacji dochodzi do upadku euro i rozpadu UE, a tym samym do zupełnej utraty konkurencyjności Europy w porównaniu z dynamicznymi gospodarkami państw wschodzących.**
- **W Europie Środkowo-Wschodniej taka sytuacja skutkuje renacjonalizacją polityki bezpieczeństwa (z koniecznością kosztownej rozbudowy własnych zdolności obronnych), ale także pogorszeniem pozycji gospodarczej i międzynarodowej. W sensie strategicznym oznacza to powrót tzw. szarej strefy bezpieczeństwa, między konfrontacyjną Rosją i osłabionym Zachodem.**

Scenariusz ewolucyjny

- **UE, mimo występowania kryzysów gospodarczych o niskim lub średnim stopniu intensywności, pozostaje wspólnym rynkiem zjednoczonym wspólną walutą, a podstawowe elementy spójności zostają utrzymane;**
- **NATO pozostaje podmiotem zdolnym wspierać i wzmocniać bezpieczeństwo państw członkowskich oraz selektywnie interweniować wszędzie tam, gdzie zagrożone są żywotne interesy sojuszników;**
- **USA pozostają najpotężniejszym państwem na świecie, a ich zainteresowanie bezpieczeństwem Europy nie zmniejsza się w sposób istotny;**
- **międzynarodowa współpraca państw całego świata okazuje się wystarczająco solidarna, aby wspólnie zwalczać terroryzm, przestępczość zorganizowaną i inne zagrożenia bezpieczeństwa.**

Podsumowanie

- **Istota ładu międzynarodowego**
- **Przyszłe opcje ładu międzynarodowego**
- **Scenariusze przyszłego środowiska bezpieczeństwa**

Dziękuję😊

Współpraca
też na:
www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)